

PARTER

Klagande

Falköpings jakt- och sportskytteklubb
c/o Daniel Tiverman
Blåklintsgatan 36
521 41 Falköping

Motparter

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

2. Johanna Höög
Mörkagården,
Friggeråker
Falköping

3. Martin Höög
Adress som 2.

4. Christian de Groot
Snösbäck 2
521 91 Falköping

5. Maria van Ratingen
Adress som 4.

6. Eugen Lund-Petersen
Snösbäck 1
521 91 Falköping

7. Ingrid Lund-Petersen
Adress som 6.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands län Miljöprövningsdelegationens beslut 2020-02-05 i ärende nr 551-3675-2019, se bilaga 1

SAKEN

tillstånd för skjutbana på fastigheten Falköpings Gunnestorp 5:4

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar miljöprövningsdelegationens beslut endast på så sätt att

- a) Villkor 6 ska ha följande lydelse.

*6. Högst 64 000 skott får skjutas per kalenderår. Av dessa får högst
a. 32 000 skott vara hagel och
b, 7 000 skott vara älgskytte klass 1 eller motsvarande.*

- b) Utredningsuppdrag U1 a) ha följande lydelse.

En uppdaterad eller kompletterande bullerutredning som redovisar bullerspridning från de vapenslag och kalibrar som är aktuella vid respektive banor, inklusive bullerspridning från kaliber .357 på pistolbanan. Bullerutredningen ska även visa på vilka resultat bullerdämpande åtgärder kan resultera i.

- c) Tabellen i den provisoriska föreskriften P2. ha följande utseende.

1, pistolbana	pistolkal .22 ¹	sommarhalvår	tisdag, torsdag	9-18
			måndag, onsdag	9-20
		vinterhalvår	Lördag	9-15
			Onsdag	9-20
2, skeet-trap-sporting och 3, trap	Hagel	Sommarhalvår	Måndag	16-20
			tisdag, torsdag	16-18
			Onsdag	9-20
		Vinterhalvår	Lördag	9-15
			Onsdag	9-20
			Lördag	9-15
4, viltmål 50 m, 5.viltmål 80 m 6.inskjutning 80 m	kula	fr.o.m. 1 april t.o.m.14 juni, fr.o.m. 1 augusti t.o.m. 30 september	tisdag, torsdag	16-18
			måndag, onsdag	9-20
			Lördag	9-15
		fr.o.m. 1 oktober 31 mars	Onsdag	9-20
			Lördag	9-15
			Måndag	16-20
			Torsdag	9-20
jaktstig	hagel	hela året	två lördagar per år	9-15
alla	tävling ²	hela året	två söndagar per år	9-15

1). Annan kaliber med motsvarande eller lägre ljudnivå kan godtas.

2). Tillsynsmyndigheten ska informeras om att tävling planeras på en söndag senast tre veckor innan.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt

BAKGRUND

Länsstyrelsen i dåvarande Skaraborgs län lämnade den 13 december 1983 Falköpings Jakt- och sportskytteklubb tillstånd enligt miljöskyddslagen att bedriva verksamhet på skjutbanor på fastigheten Gunnestorp 5:4 i Falköpings kommun. Den tillståndsgivna verksamheten avsåg skeetbana, trapbana, pistolbana, viltmålsbana 50 m och 80 m samt jaktstigar.

Den 10 mars 1988 meddelades nytt tillstånd för verksamheten, varvid länsstyrelsen fastställde följande villkor för verksamheten

1. Verksamheten vid skjutbaneanläggningen får bedrivas på skeetbana, trapbana, pistolbana, viltmålsbana 50 m och 80 m samt jaktstigar.
2. Skjutning får ej ske med vapen och ammunitionskombinationer som ger upphov till högre ljudnivåer än vad som angetts i ansökningarna för respektive bana.
3. Verksamheten får bedrivas:
vardagar utom onsdag kl. 9-20
onsdag, som ej är helgdag kl. 9-21
lördagar, söndagar, helgdagar kl. 9-18
jaktstigar 2 söndagar per år kl. 9-15
På pistolskyttebanan får skjutning med kal 22 pågå vardagar till kl. 21.
För enstaka tillfällen får kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd medge verksamhet på andra tider än ovan angivna. Ansökan ska i god tid ske till nämnden.
4. Jakt- och sportskytteklubben ska genom tydligt uppsatta skyltar vid skjutbanorna ange tillåtna skjuttider.
5. Klubben ska senast 15 mars varje år till länsstyrelsen lämna en redogörelse för föregående års skjutningar (vilka dagar som de olika banorna utnyttjats samt hur många skott som skjutits).

I den ansökan som resulterade i 1988 års tillstånd angav Falköpings jakt- och sportskytteklubb att klubben beräknar att 32 000 hagelskott (skeet, trap och jaktstig), 25 000 skott klass kal 22 (viltmål 50 m samt pistolskytte) och 7 000 skott med klass 1-vapen (viltmål 80 m, totalt alltså 64 000 skott per år, skall avlossas vid skytteanläggningen i framtiden.

Den 22 januari 2019 ansökte Länsstyrelsen i Västra Götalands län vid Miljöprövningsdelegationen vid samma länsstyrelse om omprövning av det gällande tillståndet för verksamheten vid skjutbanan på fastigheten Falköping Gunnestorp 5:4. Miljöprövningsdelegationen biföll länsstyrelsens talan på så sätt att delegationen i beslut den 5 februari 2020

- upphävde villkoren 2 och 3 enligt ovan,
- beslutade följande nya villkor.
  6. Högst 64 000 skott får skjutas per kalenderår. Av dessa får högst
    - a) 32 000 skott vara hagel på banorna 2 (skeet-trap-sporting), 3 (trap), 5 (viltmål 80 m) och jaktstig.
    - b) 7 000 skott vid älgskytte på banorna 5 (viltmål 80 m) och 6 (inskjutning 80 m).
- För en prøvotid om 1 år från lagakraftägande beslut sköt upp avgörandet av slutliga villkor för bullerpåverkan och skyddsåtgärder för att minska buller samt verksamhetstider. Följande prøvotidsupdrag fastställdes. Falköpings jakt- och sportskytteklubb (klubben) ska under prøvotiden genomföra följande:
  - U1. Utredda vilka bullerdämpande åtgärder och andra åtaganden som kan göras för att minska påverkan av buller vid närbelägna bostäder. Utgångspunkten bör vara att innehålla de lägre värden för buller som anges i Naturvårdsverket allmänna råd om buller från skjutbanor (NFS 2005:15). Utreddningen ska innehålla följande.
    - a) En uppdaterad eller kompletterande bullerutredning som redovisar bullerspridning från de vapenslag och kalibrar som är aktuella vid respektive banor, inklusive bullerspridning från jaktstig och kaliber .357 på pistolbanan. Bullerutredningen ska även visa på vilka resultat bullerdämpande åtgärder kan resultera i.
    - b) En redogörelse för vilka bullerdämpande åtgärder som kan vidtas vid respektive bana avseende val av kaliber, ljuddämpande vapen, utformning av skjuthus, skärmar och vallar samt övriga bullerdämpande åtgärder.
    - c) En redogörelse för vilken bullerdämpande effekt (i dBAI) respektive åtgärd skulle innebära.
    - d) Uppgifter om kostnad för att vidta respektive åtgärd.
    - e) En bedömning av vilka åtgärder klubben anser är skäliga att vidta samt en tidplan för när åtgärderna kan vara vidtagna. Bedömningen ska innehålla en utförlig motivering till angivna åtgärder och tidsplan. Även om vissa åtgärder inte bedöms som skäliga ska det utförligt motiveras.

U2. Utredda vilka tider för olika typer av skjutverksamhet klubben anser ska fastställas. Utgångspunkten bör vara två skjutfria dagar i veckan, en vardag samt söndag, skjutfria större helger och en skjutfri period under sommaren. Klubben ska föreslå villkor för när i veckan och på året olika verksamheter (bana/aktivitet/vapenslag/ammunition) får bedrivas och ange tidsbegränsningar.

Redovisning av utredningsuppdragen samt förslag till slutliga villkor ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen senast 1 år efter det att detta beslut har fått laga kraft.

- Beslutade följande provisoriska föreskrifter för prøvotiden
  - P1. Skjutning får inte ske med vapen och ammunition som ger upphov till högre ljudnivåer än vad som framgår av bullerutredningen från den 19 maj 2011.
  - P2. Verksamheten får endast bedrivas under perioder, dagar och tider som anges i tabellen nedan. Skjutverksamhet får dock inte förekomma
    - under perioden 15 juni - t.o.m. den 15 augusti samt
    - på helgdagar samt på påsk-, pingst-, midsommar-, jul- och nyårsaftnar.

Med sommarhalvår avses perioden fr.o.m.1 april - t.o.m. 14 juni samt fr.o.m. 16 augusti - t.o.m. 30 september och med vinterhalvår avses perioden fr.o.m.1 oktober - t.o.m. 31 mars.

Bana/aktivitet	Typ	Period	Dag ¹	Tid
1. Pistolbana	pistol kal .22 ¹	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	9-18
			onsdag	9-20
			lördag	9-15
		vinterhalvår	onsdag	9-20
			lördag	9-15
2, skeet-trap-sporting och 3, trap	hagel	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	16-18
			onsdag	9-20
			lördag	9-15
		vinterhalvår	onsdag	9-20
			lördag	9-15
4, viltmål 50 m, 5, viltmål 80 m 6, inskjutning 80 m	kula	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	16-18
			onsdag	9-20
			lördag	9-15
		vinterhalvår	onsdag	9-20
			lördag	9-15
Jägarexamen		april-maj	måndag	16-18
			torsdag	9-20
Jaktstig	hagel	hela året	två lördagar per år	9-15
Alla	tävling ²	hela året	två söndagar per år	9-15

1) Annan kaliber med motsvarande eller lägre ljudnivå kan godtas.

2) Tillsynsmyndigheten ska informeras om att tävling planeras på en söndag senast tre veckor innan.

YRKANDEN M.M.

Falköpings jakt- och sportskytteklubb har yrkat att miljöprövningsdelegationens beslut ändras i enlighet med vad som anförs nedan, samt anfört bl.a. följande till utveckling av sin talan.

Sammanfattning

Föreningen ifrågasätter den omfattande begränsning av tillstånd för antal avlossade skott som delgivits i dom nya villkoren. Villkoren är otydliga då begränsningar för bana 5 anges i både villkor 6. a och 6. b. Vidare jämföras skytte i kal .22 LR i villkoren med hagel- och kulvapen med grövre kalibrar vilket inte kan vara praxis. Skottbulerberäkningar för pistol kal .22LR på pistolbanan utförda 2011 visar att skottbullernivån ligger inom 65 dBAI redan inom skjutbaneområdet, vid närmaste fastighet bör impuls ljudet från pistol kal .22 vara knappt hörbart, skytte på viltmålsbana 50 m bedöms ha ungefär samma störningspåverkan på omgivningen eftersom båda skyttegrenarna använder samma ammunitionstyp. Skytte med kal .22LR-vapen bör inte belastas med ytterligare restriktioner gällande skjuttider. Skjuttider enligt tillståndet 1988 bör även fortsättningsvis gälla för dessa skyttegrenar.

Jaktstigar får enligt beslutet genomföras vid 2 tillfällen per år, försiktighetsmått vidtas genom annonsering, skyltning och avspärning av berörda områden. Dessa tävlingar kan ses som tillfällig art där skottbulerbelastningen på närbelägna fastigheter ligger inom Naturvårdverkets rekommendationer. Miljöpåverkan bör ses som ringa och hanteras inom ramen för 6 kap. 3 § miljöbalken.

Alla aktiviteter på skjutbanan är fritidsaktiviteter där huvuddelen av verksamheten bedrivs efter kl. 18:00 vardagar samt lördagar och söndagar. Med de tidsbegränsningar som det provisoriska tillståndet tillåter blir det stora svårigheter att genomföra föreningens verksamhetsplan både gällande träningsskytte, skytte på älg för kompetensbevis, inskjutning av vapen och utbildningar för jägarexamen.

Sommaruppehåll under juli månad kan anses som en praxis vid landets skjutbanor. Med ett uppehåll enligt det tillfälliga tillståndet 15 juni fram till den 15 augusti kommer det inte att vara möjligt med skytteträning och inskjutning av vapen inför

den egentliga jaktsäsongen som kan anses börja den 1 augusti. Vidare ifrågasätts ytterligare inskränkningar i skjuttider vintertid, normalt är det lågsäsong på skjutbanor vintertid på grund av kyla, frusna kulfång mm. då skjutbanorna periodvis beläggs med skjutförbud av dessa anledningar. Därutöver är omgivningen mindre störkänslig på grund av en allmänt mer omfattande inomhusvistelse. Ett sommaruppehåll under juli månad. Inget vinteruppehåll är motiverat.

Omprövning av nya villkor

Föreningen har årligen redovisat antal skjutna skott i enlighet med tillståndet 1983/1988. 2018 Redovisades 100 100 skott. Föreningen har erfarit att det ökade intresset av skytte beror på att antalet skjutbanor i regionen har minskat samt att debatten om etik i jakt och skytte speciellt hos nya jägare har blivit en allt viktigare del i jakten, det sker allmänt en förtätning av bebyggelse och det rörliga friluftslivet har ökat. Det är faktorer som har gjort att övningskyttet har ökat och flyttat in från den egna jaktmarken till skjutbanan. En allt större del av jaktlagen ställer höga krav på den enskilda jägaren där ett krav är att årligen visa godkända prov från skytte på skjutbana. En viktig del i föreningens verksamhet är utbildning av nya jägare där en stor del i undervisningen är praktiskt skytte.

Föreningen har idag ca. 380 medlemmar. Dessutom tas traktens jägare emot för inskjutning av vapen och sina årliga kompetensprov inför jakten. En så stor begränsning som anges i de nya villkoren både i tillåten skjuttid och antal skott för hagel kommer att medföra att delar av verksamheten omöjliggörs. Konsekvenser för föreningen är att det blir svårt att bibehålla viktiga delar i verksamheten, till exempel att genomföra tävlingar, träning på elitnivå, jägarexamenundervisning och ungdomsverksamhet. Detta kommer också att drabba föreningen ekonomiskt genom förlust av medlemmar.

Den skottbullenberäkning som gjordes 2011 för vapen och ammunition ansågs vara dimensionerande för skytteanläggningen, inga beräkningar gjordes av den anledningen för grovpistol och viltmål 50 m. För pistolbanan I vapengrupp grovpistol kan kaliber .357 magnum anses som värsta fallet där behovet av en kompletterande

beräkning föreligger. Beräkningarna innefattade skeetskytte, trapp, viltmål 80 och pistol kal .22 och viltmål kal 30-06 som kan anses som värsta fallet för dessa vapengrupper. För hagelskytte gjordes beräkningar för kal .12,24 g. Ingen korrektion gjordes för omgivande terräng och växtlighet vid någon av beräkningarna.

Föreningen är medveten att skottbullenbelastningen på närmaste fastighet ligger i det övre området, för det som man idag anser som praxis främst när det gäller hagelskyttet. Föreningen har därför infört vissa åtgärder och vidare åtgärdsförslag är för närvarande under bearbetning. Bullervallar och andra anordningar används allmänt vid skjutbanor för att begränsa bullerpåverkan på omgivningen, hur effektiva de fysiska åtgärderna är beror på dess utformning.

Utbildningar

Föreningen har påbörjat utbildningar för ungefär 50 nya jägare som enligt planer skall vara slutförd under juni månad. Utbildningen sker under elevernas fritid vilket betyder att den praktiska delen kan tidigast kan börja kl. 18:00. Att under så kort tid som det tillfälliga tillståndet medger utbilda ett så stort antal jägare i praktiskt skytte är inte möjligt, det kommer att medföra en stor inskränkning i jägarexamenverksamheten. Den praktiska utbildningen innebär att eleven skott för skott får instruktion gällande säkerhet och skjutteknik, skyttet sker vid hagelskyttet i en riktning (fränduva) och markmål. Hagelskyttet på duva förläggs på skeetbanan, där sker skyttet i endast en skjutriktning, detta kan anses så gynnsam som möjligt ur störningssynpunkt. Kulskyttet sker på viltmål 80 m och inskjutningsbana (sittande och med jägarmässigt stöd).

Övningsskytte

Föreningen ifrågasätter villkoret med skjuttid fram till kl. 18:00 3 dagar i veckan och 2 månaders sommaruppehåll. I praktiken har många skyttar inte möjlighet att påbörja skyttet före kl. 18:00 vilket betyder att det blir ett fåtal skyttar som har möjlighet att skjuta ett litet antal skott under dessa dagar och ett orimligt stort antal skyttar blir hänvisade till några timmar under en vardag och lördag. Möjligheten att bedriva en meningsfull skytteträning för så många skyttar är obefintlig.

För jägare startar den egentliga jaktperioden den 1 augusti med klövvilt den 16 augusti, med dessa begränsningar försvåras den viktiga skjutträningen och inskjutning av vapen inför den tidiga jaktsäsongen. Risken blir uppenbar att jägarna tränar och kontrollskjuter sina vapen på den egna jaktmarken, konsekvensen riskerar bli ökad risk för skadeskjutning och olyckor på grund av bristfällig skytteträning.

Viltmål 50 m och pistol kal .22

Föreningen ifrågasätter de begränsningar som beslutats för gällande kal .22 skytte. Skottbullenberäkningar för pistol kal .22LR på pistolbanan utförda 2011 visar att skottbullernivån ligger väl inom 65 dBAI, det redan inom skjutbaneområdet. Vid närmaste fastighet bör impulsljudet från pistol kal .22 vara knappt hörbart. Skytte på viltmålsbana 50 m bedöms ha ungefär samma störningspåverkan på omgivningen som pistol kal .22LR.

Jaktstigar

Föreningen genomför 2 jaktstigar per år. En jaktstig är tävling en slinga på någon kilometer där vanligen 8 skjutstationer med till största delen markmål. Skjutstationer brukar ofta varieras och är ofta inte inrättade i direkt anslutning till ordinarie skjutplatser. Tävlingarna är av tillfällig art, försiktighetsmått vidtas genom annonsering, skyltning, avspärning av berörda områden och vid val av lämpliga skjutriktningar. Med anledning av att tävlingarna är av tillfällig art anser inte föreningen att det är rimligt vare sig miljö- eller kostnadsmässigt att genomföra skottbullenberäkningar. Ett krav på skottbullenutredningar för tävlingar som genomförs 2 gånger per år, vanligen mot markmål omöjliggör tävlingsverksamhet med jaktstigar.

Åtgärder

Föreningen ser möjligheter att minska miljöpåverkan som orsakas av bland annat skottbullen och arbetar aktivt för detta. Modifiering av skjuthallar med ljuddämpande anordningar, restriktioner för vissa vapentyper, anläggningar av vallar och justering av skjutriktningar eller kombinationer av dessa är exempel på åtgärder.

Vissa enklare åtgärder införs succesivt redan i närtid. En vidare skottbulerutredning där åtgärdsförslag ingår är nödvändig för att finna en lämplig lösning på åtgärder.

Skjutbanan ligger i ytterkanten av ett industriområde med Falköpings flygfält i bakgrunden, båda tidvis bullriga miljöer. Närmast skjutbanorna finns 2 bostadshus på ungefär 750 till 900 m avstånd, i övrigt består närområdet av öppna fält närmaste övrig bostadsfastighet i skjutriktningarna finns på ungefär 2 km avstånd. Goda förutsättningar bör finnas att även fortsättningsvis bedriva och utveckla verksamheten i oförändrad eller utökad omfattning genom anläggning av förbättrade skyddsvallar och införande eller modifieringar av skyddsanordningar och andra tekniska förändringar.

Falköpings Jakt- och sportskytteklubb har till stöd för sin talan åberopat nedanstående yttrande från skytteansvarige jaktvårdskonsulenten Lars Björk i Svenska Jägareförbundet (i samråd med förbundsjurist Ola Wälimaa).

Klubben bedriver en omfattande verksamhet som jägarkåren är i stort behov av skjutbanan i detta område. Klubben har varit på denna plats sedan år 1974 och bedömd som en mycket lämplig plats vid anläggandet av banan. Det har skett en utökning av verksamheten då banor i närområdet har lagt ner sin verksamhet detta pga. att närboende klagat på buller. Av naturliga skäl blir att dessa jägare kommer till Falköping SSK för att träna inför jakten. Banans upptagningsområde är jägare och skyttar från Falköpings kommun samt även från intilliggande kommuner då det är brist på skjutbanor i området. De flesta jägare är medlemmar i Svenska Jägareförbundet och ca 580 medlemmar i området nyttjar normalt banan. För att dessa ska ha den möjlighet till träning inför jakten räcker det inte med de öppettider som bestämts. I Skaraborgs län har Jägareförbundet drygt 5 000 medlemmar.

Enligt § 27 i Jaktlagstiftningen har jägare skyldighet att se till att djur inte orsakas onödigt lidande vid jakt. Detta innebär dels att jägarna måste se till att vapnen är rätt inskjutna och även kontrollskjuta dessa under jaktsäsongen samt träna inför jakten. Om det inte finns skjutbana tillgänglig för detta kommer det sannolikt att bli färre kontrollskjutningar av vapen och dessa kommer att ske på den egna jaktmarken med

betydligt sämre förutsättningar både ur träningssynpunkt och säkerhetsmässigt. Det förutsätts även i Naturvårdsverkets föreskrifter att jägarna årligen tränar inför jakten. Falköping SSK är en lämplig bana för detta och det är geografiskt långt till närmaste bana. I området är det idag för få skjutbanor för det behovet som finns. Om Falköping SSK:s bana får de inskränkningar som föreslås kommer det att bli mindre träning och längre resor för jägarna. På Falköping SSK:s banor har man möjligheter att ha en stor variation på skjutbanan där olika jaktsituationer kan tränas.

Utbildning av nya jägare sker i stor omfattning på Falköping SSK:s bana. Det är ett måste att träna för att vara nog duktig för att klara att avlägga proven för jägarexamen. Därför krävs det ett antal tillfällen med träning för att klara av dessa prov. Det är därför inte rimligt att det är alltför långt mellan banorna för att träna och avlägga proven inför jägarexamen. De förkortade tiderna för Falköping SSK är för även för kort för jägarexamensverksamheten.

Det är den svenska jägarkåren som på uppdrag av polisen genomför eftersök och avlivning av trafikskadat vilt i Sverige. För att klara dessa uppdrag krävs en god skytt som tränar i stor omfattning. Även till inskjutning/kontrollskjutning har de of-tare behov än vanlige jägaren då de på eftersöken slår i sina vapen. De eftersöksjä-gare som finns i Falköpings kommun använder Falköping SSK:s bana för sin trä-ning och kontrollskjutning av vapen. Det kan då inte vara alltför långt till en skjut-bana för dem för att kunna genomföra sina uppdrag till polisen.

Naturvårdsverket har ansvar för tillsyn och vägledning när det gäller miljöbalkens tillämpning. Av denna anledning har de utfärdat allmänna råd NFS 2005:15 till väg-ledning i frågor rörande bullerdämpning, begränsningar och försiktighetsmått avse-ende buller från skjutbanor. Allmänna råd är formellt endast vägledande men för att frånga dem bör särskilda skäl föreligga i ett konkret ärende. Några sådana skäl som skulle kunna motivera andra begränsningar än vad som framgår av de allmänna rå-den finns inte. Jägareförbundet har därför uppfattningen att de regler som framgår av de allmänna råden bör tillämpas fullt ut.

När det gäller buller från skjutbanor som är nyanlagda eller väsentligen ombyggda anges i de allmänna råden att en bullernivå vid permanentboende eller fritidshus på 70 dBAI är acceptabla vardagar 07-22 samt 9-19 helger. 65 dBAI är acceptabla 19-22 helger. Detta innebär att inga begränsningar av skjuttider annat än vardag 22-07 samt helger 22-09, bör förekomma om de bullernivåer som uppmätts inte överstiger 65 dBAI. Samma sak gäller för hagelskytte om bullernivåerna inte överstiger 70 dBAI, eftersom de allmänna råden anger att bullerdämpande åtgärder i dessa fall inte kan genomföras. Om bullernivån uppgår till maximalt 75 dBAI bör endast begränsningar komma ifråga kvällstid på helger kl. 19-22. Ytterligare undantag på helger redan från 07.00 från bullernivåerna är dock motiverade enligt de allmänna råden för samtliga fall där Svenska Mästerskap eller större liknande tävlingar arrangeras.

Tidsbegränsningar bör enligt de allmänna råden inte komma ifråga om inte de angivna bullernivåerna överskrids. Således är det Jägareförbundets uppfattning inte förenligt med gällande rätt att tidsbegränsa de verksamheter som inte medför en störning i form av buller över riktvärdena i de allmänna råden. I Falköping SSK:s fall bör alltså inga begränsningar av kulskytten kunna komma ifråga annat än nattetid i enlighet med vad som framgår av de allmänna råden.

I Sverige är det idag inte obligatoriskt årligt skjutprov för att få jaga. De flesta jaktlag har dock egna krav på att träna inför jakten. För att detta ska vara möjligt krävs att det finns tillräckligt med skjutbanor som det inte är alltför långt till. Om begränsningar sker enligt förslag från boende samt miljöprövningsdelegationen i Västra Götaland runt Falköping SSK kommer sannolikt inte jägarna i området få tillgång till skjuttider för att träna och genomföra ett sådant prov. Sammanfattningsvis strider således förslagen mot de allmänna råden vad gäller tidsbegränsningar avseende skyttet eftersom några sådana inte bör förekomma annat än nattetid.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har anfört följande.

Länsstyrelsen anser att villkor 6 bör justeras samt att tider och perioder i provotidsvillkoret P2 kan utökas något. Vidare medger länsstyrelsen ändring av U1 a, dvs. att bullerberäkningar inte behöver genomföras för jaktstigen. Länsstyrelsen motsätter sig övriga ändringar. Yrkandena i de delarna bör därför avslås. Länsstyrelsen Vi föreslår följande formulering av villkor 6, P2 och U1 a.

6. Högst 64 000 skott får skjutas per kalenderår. Av dessa får högst
- 32 000 skott vara hagel på banorna 2 (skeet-trap-sporting), 3 (trap), 5 (viltmål 80 m) och jaktstig, och
  - 7 000 skott vara vid älgskytte klass 1 eller motsvarande på banorna 5 (viltmål 80 m) och 6 (inskjutning 80 m).

P2

Bana/aktivitet	Typ	Period	Dag	
3, pistolbana	pistol kal .22 ¹	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	9-18
			måndag, onsdag	9-20
			lördag	9-15
		vinterhalvår	onsdag	9-20
			lördag	9-15
4, skeet-trap-sporting och 3, trap	Hagel	Sommarhalvår	måndag	16-20
			måndag, tisdag, torsdag	16-18
			onsdag	9-20
		Vinterhalvår	lördag	9-15
			onsdag	9-20
		lördag	9-15	
5, viltmål 50 m, 5.viltmål 80 m 6.inskjutning 80 m	kula	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	16-18
			måndag, onsdag	9-20
		fr.o.m. 1 april — t.o.m.14 juni, fr.o.m. 1 augusti — t.o.m. 30 september fr.o.m. 1 oktober — 31 mars	Lördag	9-15
			Onsdag	9-20
			Lördag	9-15
jägarexamen		april-maj	Måndag	16-18
			Torsdag	9-20
jaktstig	hagel	hela året	två lördagar per år	9-15
alla	tävling ²	hela året	två söndagar per år	9-15

1). Annan kaliber med motsvarande eller lägre ljudnivå kan godtas.

2). Tillsynsmyndigheten ska informeras om att tävling planeras på en söndag senast tre veckor innan.

- U1 a) En uppdaterad eller kompletterande bullerutredning som redovisar bullerspridning från de vapenslag och kalibrar som är aktuella vid respektive banor, inklusive bullerspridning från jaktstig och kaliber .357 på pistolbanan. Bullerutredningen ska även visa på vilka resultat bullerdämpande åtgärder kan resultera i.

I ansökan från 1988 angavs att ammunitionsåtgången per år skulle vara totalt ca 64 000 skott varav 32 000 hagel och 7 000 klass 1 älgskytte. Villkor 6 är således endast ett förtydligande av hur många skott som tillståndet medger. Villkoret kan dock förenklas på så sätt att banorna inte anges i villkoret. Vidare bör det framgå att begränsningen för älgskytte endast gäller klass 1 eller annat skytte med motsvarande bulleremission. Skytte med kal .22 ska alltså inte medräknas i de 7 000 skotten.

Vad gäller P2 kan det vara rimligt att, för att i större utsträckning möjliggöra träning, utbildning och examen, öppna upp med ytterligare en kväll i veckan, t.ex. måndag fram till kl. 20.00. För att underlätta för jägare som behöver genomföra inskjutning av vapen och träna inför jaktsäsong bör sommaruppehållet förkortas ett par veckor så att viltmålsbanorna och inskjutningsbanan kan användas fr.o.m. den 1 augusti.

Falköpings jakt- och sportskytteklubb anser att jaktstigen som genomförs två gånger per år ska undantas från bullerutredningen. Länsstyrelsen delar klubbens uppfattning att denna verksamhet endast är av tillfällig karaktär och någon bullerutredning för jaktstigen behöver därför inte genomföras.

Miljösamverkan Östra Skaraborg har anfört följande.

Miljönämnden har inga synpunkter på antalet skott som får avlossas per år. Nämndens ansvar är att verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande tillstånd samt att uppmärksamma behov av att ändra eller upphäva villkor. Antalet skott per kalenderår är inte det nämnden fäster specifikt avseende vid, under förutsättning att den samlade verksamheten inte medför olägenheter, oaktat antalet avlossade skott per kalenderår. Därmed inte sagt att det i slutändan inte skulle kunna vara så att antalet skott behöver begränsas, om inte andra störningsreducerande åtgärder står till buds.

Det är positivt att föreningen framför att den är medveten om att skottbullenbelastningen på närmsta fastighet ligger i det övre området för det som idag anses som

praxis. Föreningen uppger att den infört vissa åtgärder och att vidare åtgärder för närvarande är under bearbetning. Nämnden välkomnar att föreningen ser störningsreducerande möjligheter genom t.ex. modifiering av skjuthallar med ljuddämpande anordningar, restriktioner för vissa vapentyper, anläggningar av vallar och justeringar av skjutriktningar eller kombinationer av olika åtgärder.

Vad nämnden kan se framgår dock inte i prövningsprocessen eller i överklagandet vilka åtgärder som de facto införts eller vilka åtgärder som de facto är under bearbetning. Det återstår för klubben att visa vilka åtgärder som införts och vilka som planeras samt att redovisa på vilket sätt de medför att verksamheten kan bedrivas utan bullerolägenheter. Det återstår för klubben att redovisa konkreta, realistiska och konsekvensbedömda bullerbegränsande åtgärder. Svepande hänvisningar till vilka fysiska bullerbegränsande anordningar som allmänt används vid skjutbanor och deras generella effekt kan inte ligga till grund för här aktuell villkorsprövning.

Miljönämnden förordar en uppdaterad eller kompletterad bullerutredning som utgår ifrån den (realistiska) verksamhet föreningen vill bedriva framöver. Utredningen bör utgå från de delar av (moment i) verksamheten som genererar mest buller och är av en representativ omfattning (avseende buller och antalet tillfällen) som medför att den kan antas vara normerande för verksamheten. Övrig verksamhet skall kunna antas vara möjlig att bedriva inom dessa ramar. Noteras bör att föreningen har bevisbördan för bullerutredningens relevans i relation till den faktiska verksamhet som föreningen vill bedriva.

Nämnden kan vitsorda att det inte ter sig rimligt miljö- eller kostnadsmässigt att genomföra skottbullenberäkningar för jaktstig. Enligt tillståndet får jaktstig genomföras två gånger per år, söndagar kl. 09.00 - 15.00. Jaktstigsaktiviteten får dock inte gå utöver provisoriska eller slutligen fastställda bullervillkor.

Under rubriken Övriga upplysningar skriver miljöprövningsdelegationen att "utredningar under prövotiden bör ske i samråd med tillsynsmyndigheten för att säker-

ställa att tillräckligt underlag tas fram inför avgörandet av slutliga villkor". Miljönämnden/Tillsynsmyndigheten noterar att det rekommenderade utredningssamrådet förvisso återfinns under rubriken Övriga upplysningar. Tillsynsmyndigheten ställer sig dock tveksamma till om det är förenligt med tillsynsmyndighetens roll och uppdrag att vara föreningen samrådsbehjälplig i framtagandet av tillräckligt kvantitativt och kvalitativt provningsunderlag för fastställande av slutliga villkor. Det är föreningen som har att stå för provningsunderlaget, oaktat att fråga är om framtvingade villkorsändringar. Nämnden kommer givetvis att, vid anmodan från tillståndsmyndigheten, yttra sig över provningsunderlaget inför miljöprovning delegationens beslut.

Eugen och Ingrid Lund-Petersen har bestritt Falköpings jakt- och sportskytteklubbs ändringsyrkanden samt anfört följande.

Det har varit skrivelser om skjutbanan sedan 2008 och nu är det 2020. Det är andra gången som vi är i miljödomstolen. Förhållandena är ändrade då skogen är borta (kalhygge) som tog en del av ljudet. Ingen hänsyn tas till de närboende. Skjutningen börjar många gånger kl. 08.00 på morgonen. Detta bedrivs alla dagar vilken tid som helst på dagen 365 dagar om året. Det rimliga vore att lägga det mesta skjutandet till vinterhalvåret, då det är minst störande.

Skytteklubbens redovisning av 100 100 skjutna skott 2018 kan inte stämma. En tävlingsskytt behöver skjuta mellan 15 – 20 000 skott per år för att hålla sig i form. Det räcker med 5 - 6 st medlemmar så är det angivna antalet skott uppnått.

Bullret överstiger det som Jägarförbundet uppgett i sin skrivelse vilket är över 75 dBA. På skjutbanan finns en lerduvekastare som är röststyrd och när skytten ropar hörs det och därefter kommer knallen. Det är ca 600 m till skjutbanan och 80 % av tiden är det västlig vind som förstärker ljudet vilket gör att det överstiger 75 dBA.

Vid kombinerad skeet, trap och Sporting: bana 2 och trap: bana 3 passerar ljudkurvan bostadshuset med 75 dBA och med den vindriktning som råder ökar det till

mellan 80 - 100 dBA. Det låter som om skytten står i deras trädgård och skjuter. Det hörs även mycket tydligt inomhus trots treglasfönster. Terrassen går inte att använda när ljudet slår in i husväggen blir det en dubbelknall. De refererar till tidigare skrivelser i ärendet från 2008 - 2020. Om de vill sälja fastigheten och har en visning och det börjar smälla så tackar spekulanten för sig och åker hem. Vem vill bo och leva med detta smällande. Det är kommunens uppgift att lösa in fastigheten.

Christiaan de Groot och **Maria van Ratingen** har bestritt Falköpings jakt- och sportskytteklubbs ändringsyrkanden samt anfört följande.

De hänvisar vi till materialet som tidigare getts in. Klubbens inlagor samt Svenska Jägarförbundets yttrande är genomsyrat av att de inte anser att det är viktigt att ta tillräcklig hänsyn till kringboende. Ingen av klubbens medlemmar skulle ville leva i en sådan situation som de är tvingade att bo i med skjutbanans verksamhet igång och bli utsatt för outhärdligt buller.

Det stora problemet med skjutbanan i Falköping är smällarna från hagel/skeeting-skyttet, som dessutom har ökat markant vid skjutbanan. Bullernivån överstiger 65 dB från skeetingskyttet, särskilt vid västlig vind, vilket är det vanligast förekommande. Därför är en autentisk bullermätning under en längre tid vid olika vindriktningar och väderförhållanden ett måste, vilket inte skett. I nuläget finns det enbart en skottbullaeräkning. Nyligen är en stor del skog avverkad kring skjutbanan, så att den bullerdämpande effekt har minskat betydligt och skott upplevs som skarpare.

Upplevelsen av skottknallar på 65 dB upplevs som mycket mer störande än andra ljudkällor som avger annan typ av buller. Knallar från skjutvapen kännetecknas av en skarp attack med högt stötvis energiinnehåll. Människans hörsel reagerar mycket starkare på sådant ljud än t.ex. ett dovt brummande buller som en dieselmotor, även om båda dessa ljudkällor ligger på 65 dB. Till detta kommer frekvensinnehållet i ljudet från skjutvapen. På håll fokuserar bullret i mellanregistret och den mänskliga hörseln är optimerad för just dessa frekvenser. Skjutbanans ständiga skjutande stör mer än vad som kan uttryckas i decibeltal. Ljudets karaktär, attack, oförutserbarhet och frekvens verkar mer störande i verkligheten än vad siffror antyder på papper.

Det medför psykisk ohälsa att behöva höra det outhärdliga, och inte förutsebara, smällandet. Skjutandet måste äga rum inom rimliga gränser och inom rimliga tider. Skyttebullret har lagt sordin på tillvaron. Den stora boven i dramat är sportskyttet, framförallt hagel skyttet.

För dem är de lugna stunderna är få, om inte obefintliga. Några ostörda stunder ute i trädgården eller lugna promenader finns inte.

Efter en del andra skjutbanor i region fick lägga ner har antalet skjutande och medlemmar ökat markant på Falköpings skjutbana. Allt skjutande koncentreras numera här i Falköping. Det ökar märkbart och markant med varje år. Klubben har tagit bullerdämpande åtgärder på banan och vidare åtgärdsförslag är antagligen under bearbetning. Från skeetbanan/hagelskytte kan inte bullret minskas tillräcklig med bullerdämpande åtgärder. Eftersom knappt eller inga bullerdämpande åtgärder kan vidtas återstår endast att begränsa skjuttiderna jättemycket eller hitta en annan mer lämplig plats för den.

Det finns vissa uttalanden i rättspraxis beträffande tidigare och nu gällande allmänna råd för buller vid skjutbanor som ger vid handen att de i råden angivna bullernivåerna inte får överskridas, men att buller från skjutbanor kan anses vara klart störande även om de i råden angivna bullernivåerna innehålls. Verksamheten på en skjutbana bör därför bedrivas så att bullerstörning till omgivningen i möjligaste mån begränsas. De skyddsåtgärder som bör vidtas är i första hand avskärmningar vid skjutbanan och i andra hand tidsbegränsningar. Även om bullerriktvärdena i Naturvårdsverkets allmänna råd innehålls måste beaktas att skjutningen ger upphov till betydande störningar för de kringboende. Domstolen bör därför inte anse att rekommendationerna i de allmänna råden är direkt tillämpliga i detta fall. Begränsningar (eller helt även helt borttagning) av (skeet)verksamheten är därför nödvändiga och skäligen.

Om de skulle ville sälja sitt hus så kommer den bullrande skjutbanan att påverka fastighetens värde negativt. Deras fastighet är en av dem som är belägen närmast jaktskyttebanan.

Det finns ingen opartisk och oberoende som registrerar samtliga skott. Hur vet man säkert att samtliga skjutande håller sig till antalet skott som tillåts.

Johanna och Martin Höög har bestritt ändring samt tillagt bl.a. följande till vad de tidigare anfört i saken. Falköpings Jakt- och skytteklubbs styrelse är välkomna att besöka dem för att i verkligheten uppleva det ständiga skjutande och pangande som stör utevistelse i trädgård och innevistelse med öppet fönster. Ett beräkningsprogram tar inte hänsyn till alla parameterar - det gör verkligheten.

Falköpings jakt- och sportskytteklubb har svarat bl.a. följande.

Det nya villkoret säger 64 000 skott/år därav 32 000 på hagelbanor, viltmål (50 m?) och jaktstigar, för Viltmål (80 m) och inskjutning medges 7 000 skott/år. För pistol kal .22LR medges därmed 25 000 skott. Därmed finns inget utrymme för skytte med pistol med grövre kaliber än kaliber .22LR. Föreningen har en växande verksamhet där antalet avlossade skott har ökat till idag 100 100 skott/år, där föreningen har haft en dialog med berörda myndigheter och antalet avlossade skott har årligen redovisats till tillsynsmyndigheten.

De skottbulerutredningar som utförts genom föreningen 1983 och 2011 är samstämmiga, har genomförts i enlighet med Naturvårdsverkets krav och ligger inom Naturvårdsverkets rekommendationer NFS 2005:15. Avstånd från skjutplats som ligger närmast (trapbanan) till bostad Snösbäck är ca. 735 meter och Snösbäck 2 ca. 850 m. Markförhållandena angavs som mjuk mark, hänsyn togs inte till skogsområden. Området har en mycket liten höjdskillnad, ovanstående gör detta till ett enkelt beräkningsfall med god noggrannhet. Med detta kan genomförda skottbulerutredningar anses vara relevanta även idag med tillägget att bullerutredningarna bör och skall kompletteras för skytte på pistolbanan med pistol av grövre kalibrar.

Miljöprövningsdelegationens beslut om nytt villkor med kraftigt utökade restriktioner angående skjuttider och en begränsning till grundvillkorets 64 000 skott per år vilket kommer att innebära en kraftig reduktion i föreningens verksamhet. Föreningen har en omfattande verksamhet där det kan vara rimligt att göra vissa begränsningar och bullerdämpande förbättringar men detta bör vara till en nivå där föreningen har en möjlighet att bedriva sin mest grundläggande verksamhet.

I villkorets angivna maximalt avlossade skott ingår 25 000 Skott per år i kal .22LR. Samtliga skottbulerutredningar för kal .22LR visar skottbullernivåer under 55 upp till ca 60. dBAI vid berörda bostäder, vilket kan anses som en mycket låg störningspåverkan. Föreningen ifrågasätter av den anledningen starkt de begränsningar i tillåtna skjuttider som nya villkoret anger. Tillståndet avseende skjuttider för skytte med pistol samt gevär kal .22LR bör 1988 års tillstånd i avseende antal tillåtet avlossade skott och skjuttider på pistolbanan samt att skytte på viltmålsbana med gevär kal .22LR ingår i samma grupp gällande skjuttider som kal .22LR på pistolbanan. För pistol med grövre kalibrar än kal .22LR finns inget utrymme i de nya villkoren, föreningen är medvetna om att erhållen skottbullernivån vid magnumladdad ammunition för dessa vapen ligger i dom högre områdena men allt skytte sker mot kulfång och avstånd till närmaste bostad är ca. 770 m. Skytte med magnumladdad ammunition sker i liten omfattning, i jämförelse med övrig verksamhet kan antas att även allt skytte med de grövre pistolkalibrarna från pistolbanan genererar skottbullernivåer som väl ligger inom Nfs 2005:15 rekommenderade värden för skjutbanan. föreningen anser att 1988 års tillstånd bör gälla även för pistolskytte med vapen grövre än kaliber .22LR

De skottbulerberäkningar som utförts visar som resultat för hagel- och 8 m viltmålsbana ca. 75 dBAI, väl inom NFS 2005:15 rekommendationer för banor byggda före 1982 som därefter inte väsentligt förändrat verksamheten. Skottbullernivåerna är högre mot närmaste bostad vid hagel- och kulvapenskytte med klass 1 vapen än vad som anses som praxis i tätbefolkade områden men ligger ändå inom Naturvårdsverkets rekommenderade gränser. Föreningen har inga invändningar emot någon skjutfri dag per vecka men ifrågasätter villkorets tidsbegränsningar kl. 16-18

och 2 skjutfria dagar per vecka. Skjuttiderna begränsar starkt den största gruppen skyttar som har arbetstider fram till kl. 16:00 eller senare. Tidsspannet 2 timmar gör dessutom att ett litet antal skyttar har möjlighet att skjuta vid dessa tillfällen. Föreningen ifrågasätter dessutom starkt att jägarexamen särskiljs i villkoret, Jägarexamen skjuter under samma förutsättningar som annat skytte och skall inte särbehandlas i ett villkor, det bör vara skjutledarnas uppgift att boka skjuttid för jägarexamen utifrån de tider som är tillgängliga.

Närboende har gång på gång angett missvisande och ogrundade uppgifter i ärendet. Föreningen har en egenkontroll, har gjort utredningar utifrån kvalitetssäkrat underlag, har infört vissa bullerbegränsade åtgärder samt har tydliga regler och föreskrifter som gäller för allt skytte och vistelse på skjutbanan. De närboende jämför bland annat skottbullen med andra bullerkällor, detta är inte möjligt då helt olika beräknings- och mätmetoder används för skottbullen än för till exempel industri- eller vägbullen. Västra Götalandsregionen miljömedicinskt centrum har i ämnet 2019 gjort en utredning för en nyanläggning av skjutbana i Göteborgsregionen. Utredningen innehåller en litteraturstudie som där flera undersökningar har visat att andelen mycket störda människor i huvudsak understiger 10 % upp till en skottbullernivå av 65 dBAI. Vid de flesta studierna påpekas vikten av att känna till att andra faktorer än bullernivån kraftigt påverkar störningen som upplevs av närboende. Viktiga faktorer är bland annat, de boendes inställning till verksamheten, verksamhetens förmåga att kommunicera med de boende på ett bra sätt, de boendes förtroende för inblandade myndigheter m.m. De klagande meddelar att det skjuts 365 dagar per år många gånger från tidig morgon till sena kvällar inget av detta är möjligt.

Utökade bullerbegränsade åtgärder är önskvärda även från föreningens sida, föreningen har en ambition att seriöst arbeta vidare med att förbättra och införa bullerbegränsande åtgärder men föreningen är en relativt liten förening med begränsad budget där allt arbete sker ideellt, av ett mindre antal medlemmar. Effektiva åtgärder som byggnation av bullervallar vilket är en bra och varaktig lösning vid hagel-skjutbanorna är en mycket resurskrävande åtgärd, där det är nödvändigt med ett omfattande projekteringsarbete med ett starkt stöd från kommun och externa företag.

Föreningen har en dialog med berörda enheter vid kommunen i frågan men detta är ett arbete på lite längre sikt. Vissa bullerdämpande förbättringar för de banor som är avsedda för klass 1 vapen går att genomföra med relativt enkla medel. Exempel är den planerade bullerdämpningen av inskjutningsbanan som förhoppningsvis kommer att vara en effektiv åtgärd. Pistolbanan har en oisolerad skjuthall, Att göra bullerdämpande åtgärder genom att förse hallens insida porösa skivor har en bullerdämpande effekt frånsett i skjutriktningen, Gällande skytte med kal .22LR vapen från skjuthallen visar dock de skottbulerutredningar som gjorts redovisade skottbullervärden på 55 dBAI vid Snösbäck. För grövre kalibrar har ännu inte gjorts någon skottbulerutredning.

En återgång till 64 000 skott/år medför en halvering av föreningens verksamhet vilket får stora konsekvenser i verksamheten.

De beräkningar som utfördes 2011 är högst relevanta. Kostnaderna för förnyade skottbulerutredningar är stora och förväntas inte ge några avvikande resultat. Falköping - Gunnestorp skjutbanor är ett enkelt beräkningsfall med relativt öppna ytor och beräkningsmetoden är etablerad, anses som tillförlitlig och en noggrannare metod än fältmätningar, den används allmänt och är väl verifierad. Beräkningsresultaten vid närmaste bostad Snösbäck ca. omkring 75 dBAI vid skjutning på trap- och skeetbanan, vid skytte från viltmålsbanan 80 m visar resultatet strax under 75 dBAI med vapen i kaliber 30-06 som kan anses som värsta fallet. Beräkningar gjordes för pistolbanan med pistol kal .22LR (ca. 325 m/s), resultatet visar på en nivå under 55 dBAI vilket är en skottbullernivå som kan förväntas från viltmål 50 m med samma typ av ammunition.

DOMSKÄL

Målet handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Handläggningen är i huvudsak skriftlig. Mark- och miljödomstolens uppgift är att gå igenom materialet för att se om miljöprövningsdelegationens avgörande är riktigt.

Det är enbart skytteklubben som överklagat länsstyrelsens beslut och detta med yrkande om lindrigare villkor. Mark- och miljödomstolen är därför av processuella skäl förhindrad att ändra länsstyrelsens beslut i skärpande riktning.

I sedan tidigare gällande tillstånd från 1988 anges att verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna 1983 och 1988 eller i övrigt åtagit sig. I ansökan från 1983 uppges antal skott per år uppgår till ca 55 000 stycken varav 32 000 hagel. I ansökan från 1988 beräknas ammunitionsåtgången per år vara totalt 64 000 skott varav 32 000 hagel och 7 000 klass 1 älgskytte. Oberoende av att skjutverksamheten vid skjutbanan rent faktiskt har varit större, har därför den lagliga tillståndsgivna verksamheten vid skjutbanan begränsningen 64 000 skott varav 32 000 hagel och 7 000 klass 1 älgskytte.

Villkor 6 i miljöprövningsdelegationens nu överklagade beslut stadgar, med de ändringar som länsstyrelsen nu tillstyrkt, att högst 64 000 skott får skjutas per kalenderår, varav högst 32 000 skott hagel och 7 000 skott älgskytte klass 1 eller motsvarande. Som länsstyrelsen anfört innebär således villkoret i allt väsentligt ingen ändring i gällande tillstånd, utan endast ett förtydligande av vad som redan gäller. Beslutet medför vidare bättre förutsättningar för tillsyn och kontroll från tillsynsmyndigheten, på vilken det ankommer att kontrollera att antalet skott och skjuttider verkligen håller sig inom de ramar som ges av det nu ändrade tillståndet med villkor.

Ärendet hos Miljöprövningsdelegationen har väckts av Länsstyrelsen i Västra Götalands län genom en ansökan om omprövning enligt 24 kap. 5 och 11 §§ miljöbalken av 1988 års tillstånd i syfte att få till stånd skärpta villkor för verksamheten. Falköpings jakt- och sportskytteklubb har inte inom ramen för detta ärende kunnat erhålla ett utökat tillstånd; en sådan ändring hade förutsatt att skytteklubben ansökt om nytt tillstånd för sin verksamhet.

Vid angivna förhållanden kan Falköpings jakt- och sportskytteklubbs yrkande om tillstånd till skjutning av ytterligare skott inte bifallas.

I målet har hänvisats till Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från skjutbanor, NFS 2005:15. Naturvårdsverkets allmänna råd är inte bindande vid prövningen av enskilda ärenden, men kan ofta tjäna som vägledning. Vad gäller just skjutbanor finns vissa uttalanden i rättspraxis beträffande tidigare och nu gällande allmänna råd för buller vid skjutbanor (se t.ex. Koncessionsnämndens beslut KN B 212/93 och KN B 229/97 samt MÖD 2002:62 och MÖD 2006:62) som ger vid handen att de i råden angivna bullernivåerna inte får överskridas, men att buller från skjutbanor kan anses vara klart störande även om de i råden angivna bullernivåerna innehålls. Verksamheten på en skjutbana bör därför bedrivas så att bullerstörning till omgivningen i möjligaste mån begränsas och de allmänna råden ska inte tolkas så att det alltid är ”tillåtet” att utsätta närboende för de bullernivåer som anges i de allmänna råden. Det finns även ofta skäl att föreskriva skyddsåtgärder i form av i första hand avskärmningar vid skjutbanan och i andra hand tidsbegränsningar.

Av bullerutredningarna från 2011 framgår att Falköpings jakt- och sportskytteklubbs verksamhet förorsakar höga ljudnivåer framförallt de boende vid Snösbäck. Med hänsyn härtill och till den omfattande verksamhet som förekommer finns det anledning att begränsa skjuttiderna och att närmare utreda verksamhetens bullerpåverkan och möjliga bullerdämpande åtgärder.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att det överklagade beslutet bör ändras på det sätt länsstyrelsen föreslagit. I övrigt saknas anledning göra ändring i miljöprövningsdelegationens beslut.

Med anledning av miljönämndens påpekande i fråga om samråd under prövotiden framhåller domstolen att ett sådant samråd kan utgöra en förutsättning för en ändamålsenlig fortsatt prövning av de uppskjutna frågorna. Genom tillsynsmyndighetens vägledning ökar förutsättningarna för att prövningsunderlaget blir relevant och tillräckligt för den fortsatta prövningen så att utdragna kompletteringsprocesser kan

undvikas till men för både verksamhetsutövaren och omkringboende. Tillsynsmyndighetens vägledande och rådgivande uppgifter härvidlag följer av 26 kap. 1 § 3 st miljöbalken.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 6 november 2020

Göran Stenman

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman och tekniska rådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Eva Högmark.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Miljöprövningsdelegationen

Beslut
2020-02-05

Diarienummer
551-3675-2019
Dossienummer
1499-1193

Sida
1(20)

Falköpings jakt- och sportskytteklubb
Att: Daniel Tiverman
daniel.tiverman@telia.com

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT R4
INKOM: 2020-03-13
MÅLNR: M 1167-20
AKTBIL: 3

Omprövning av villkor i tillstånd för anläggning av skjutbana på fastigheten Falköpings-Gunnestorp 5:4 i Falköpings kommun

Miljöprövningsdelegationens beslut

Omprövning

Miljöprövningsdelegationen omprövar villkor i tillståndet givet den 10 mars 1988 vid Länsstyrelsen i Skaraborgs län (dnr 2430-1025-88) till anläggning av skjutbana på fastigheten Falköpings-Gunnestorp 5:4 i Falköpings kommun.

Omprövningen avser frågan om buller samt vid vilka tider som verksamheten får bedrivas (villkor 2 och 3). Tillståndet ändras så att nytt villkor 6 tillkommer, villkor 2 och 3 upphävs och ersätts med provisoriska föreskrifter under en prøvotid samt att följande utredningskrav tillkommer, enligt nedan.

Nytt villkor

6. Högst 64 000 skott får skjutas per kalenderår. Av dessa får högst
  - a. 32 000 skott vara hagel på banorna 2 (skeet-trap-sporting), 3 (trap), 5 (viltmål 80 m) och jaktstig.
  - b. 7 000 skott vid älgskytte på banorna 5 (viltmål 80 m) och 6 (inskjutning 80 m).

Upphävda villkor

Villkor 2 och 3 i grundtillståndet från den 10 mars 1988 upphävs och ersätts under prøvotiden av P1 och P2.

En prøvotid gäller för vissa frågor

Miljöprövningsdelegationen skjuter under en prøvotid upp avgörandet av slutliga villkor för bullerpåverkan och skyddsåtgärder för att minska buller samt verksamhetstider. Detta görs med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken.

Falköpings jakt- och sportskytteklubb (klubben) ska under prøvotiden genomföra följande:

- U1. Utreda vilka bullerdämpande åtgärder och andra åtaganden som kan göras för att minska påverkan av buller vid närbelägna bostäder. Utgångspunkten

bör vara att innehålla de lägre värden för buller som anges i Naturvårdsverket allmänna råd om buller från skjutbanor (NFS 2005:15). Utredningen ska innehålla följande.

- a) En uppdaterad eller kompletterande bullerutredning som redovisar bullerspridning från de vapenslag och kalibrar som är aktuella vid respektive banor, inklusive bullerspridning från jaktstig och kaliber .357 på pistolbanan. Bullerutredningen ska även visa på vilka resultat bullerdämpande åtgärder kan resultera i.
- b) En redogörelse för vilka bullerdämpande åtgärder som kan vidtas vid respektive bana avseende val av kaliber, ljuddämpande vapen, utformning av skjuthus, skärmar och vallar samt övriga bullerdämpande åtgärder.
- c) En redogörelse för vilken bullerdämpande effekt (i dBAI) respektive åtgärd skulle innebära.
- d) Uppgifter om kostnad för att vidta respektive åtgärd.
- e) En bedömning av vilka åtgärder klubben anser är skäligen att vidta samt en tidplan för när åtgärderna kan vara vidtagna. Bedömningen ska innehålla en utförlig motivering till angivna åtgärder och tidsplan. Även om vissa åtgärder inte bedöms som skäligen ska det utförligt motiveras.

U2. Utredda vilka tider för olika typer av skjutverksamhet klubben anser ska fastställas. Utgångspunkten bör vara två skjutfria dagar i veckan, en vardag samt söndag, skjutfria större helger och en skjutfri period under sommaren. Klubben ska föreslå villkor för när i veckan och på året olika verksamheter (bana/aktivitet/vapenslag/ammunition) får bedrivas och ange tidsbegränsningar.

Redovisning av utredningsuppdragen samt förslag till slutliga villkor ska lämnas till Miljöprövningsdelegationen **senast 1 år efter det att detta beslut har fått laga kraft.**

Provisoriska föreskrifter under prøvotiden

Under prøvotiden och till dess Miljöprövningsdelegationen beslutar om något annat gäller följande provisoriska föreskrifter.

- P1. Skjutning får inte ske med vapen och ammunition som ger upphov till högre ljudnivåer än vad som framgår av bullerutredningen från den 19 maj 2011¹.
- P2. Verksamheten får endast bedrivas under perioder, dagar och tider som anges i tabellen nedan. Skjutverksamhet får dock inte förekomma

---

¹ Genomförd av WSP Akustik på uppdrag av Falköpings Jakt- och sportskytteklubb.

- under perioden 15 juni - t.o.m. den 15 augusti samt
- på helgdagar samt på påsk-, pingst-, midsommar-, jul- och nyårsaftnar.

Med sommarhalvår avses perioden fr.o.m.1 april - t.o.m. 14 juni samt fr.o.m. 16 augusti - t.o.m. 30 september och med vinterhalvår avses perioden fr.o.m.1 oktober - t.o.m. 31 mars.

Bana/aktivitet	Typ	Period	Dag ¹	Tid
1, pistolbana	pistol kal .22 ¹	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	9–18
			onsdag	9–20
			lördag	9–15
		vinterhalvår	onsdag	9–20
			lördag	9–15
2, skeet-trap-sporting och 3, trap	hagel	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	16–18
			onsdag	9–20
			lördag	9–15
		vinterhalvår	onsdag	9–20
			lördag	9–15
4, viltmål 50 m, 5, viltmål 80 m 6, inskjutning 80 m	kula	sommarhalvår	måndag, tisdag, torsdag	16–18
			onsdag	9–20
			lördag	9–15
		vinterhalvår	onsdag	9–20
			lördag	9–15
jägarexamen		april-maj	måndag torsdag	16–18 9–20
jaktstig	hagel	hela året	två lördagar per år	9–15
alla	tävling ²	hela året	två söndagar per år	9–15

1). Annan kaliber med motsvarande eller lägre ljudnivå kan godtas.

2). Tillsynsmyndigheten ska informeras om att tävling planeras på en söndag senast tre veckor innan.

Tillståndet gäller i övrigt

Tillståndet från den 10 mars 1988 (dnr 2430-1025-88) gäller i de delar som inte ändras genom detta beslut.

Delgivning sker genom kungörelse

Miljöprövningsdelegationen beslutar, med stöd av 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen införs inom tio dagar i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Falköpings Tidning, Skaraborgsbygden och Skaraborgs Allehanda SLA.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen och hos kommunkansliet i Falköpings kommun. Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se.

Redogörelse för ärendet

Bakgrunden till omprövning av villkor

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansöker om omprövning av Falköpings jakt- och sportskytteklubbs (klubben) tillstånd till skjutbana efter att en ansökan om omprövning inkommit från Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS). Länsstyrelsen och MÖS har anfört som skäl att skjuttiderna är allt för generösa. Verksamheten

bedöms idag vara en anmälningspliktig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) och klassificeras med verksamhetskod 92.20 (C), dvs. en skjutbana som är stadigvarande inrättad för skjutning utomhus med skarp ammunition till finkalibriga vapen (kaliber mindre än 20 millimeter) för mer än 5 000 skott per kalenderår. Klubben har dock ett äldre tillstånd enligt miljöskyddslagen (SFS 1969:357) för verksamheten.

Gällande tillstånd

Länsstyrelsen i Skaraborgs län gav den 10 mars 1988 (dnr 2430-1025-88) tillstånd för anläggning av skjutbana enligt miljöskyddslagen (SFS 1969:357). Tillståndet begränsas i beslutsmeningen enligt följande.

Länsstyrelsen meddelar Falköpings jakt- och sportskytteklubb tillstånd enligt miljöskyddslagen att bedriva verksamhet vid skjutbanorna på fastigheten Falköpings-Gunnestorp 5:4. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna 1983 och 1988 eller i övrigt åtagit sig.

För tillståndet gäller följande villkor.

1. Verksamheten vid skjutbaneanläggningen får bedrivas på skeetbana, trapbana, pistolbana, viltmålsbana 50 m och 80 m samt jaktstigar.
2. Skjutning får ej ske med vapen och ammunitionskombinationer som ger upphov till högre ljudnivåer än vad som angetts i ansökningarna för respektive bana.
3. Verksamheten får bedrivas:

vardagar utom onsdag	kl. 9-20
onsdag, som ej är helgdag	kl. 9-21
lördagar, söndagar, helgdagar	kl. 9-18
jaktstigar 2 söndagar per år	kl. 9-15

På pistolskyttebanan får skjutning med kal 22 pågå vardagar till kl. 21.

För enstaka tillfällen får kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd medge verksamhet på andra tider än ovan an givna. Ansökan ska i god tid ske till nämnden.

4. Jakt- och sportskytteklubben ska genom tydligt uppsatta skyltar vid skjutbanorna ange tillåtna skjuttider.
5. Klubben ska senast 15 mars varje år till länsstyrelsen lämna en redogörelse för föregående års skjutningar (vilka dagar som de olika banorna utnyttjats samt hur många skott som skjutits).

Hur ansökan har handlagts

Länsstyrelsens ansökan om omprövning av Falköpings jakt- och sportskytteklubbs tillstånd kom in till Miljöprövningsdelegationen den 22 januari 2019. Handlingarna i ärendet har kungjorts i ortstidningarna och remitterats till Miljösamverkan östra Skaraborg, Länsstyrelsen och till ägare av två närbelägna bostäder.

Yttranden har kommit in från Länsstyrelsen, Christiaan de Groot och Maria van Ratingen, Eugen Lund-Petersen samt Johanna och Martin Höög. Miljösamverkan östra Skaraborg har meddelat att de inte avser yttra sig. Sökanden har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Vad ansökan avser

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansöker om omprövning av Falköpings jakt- och sportskytteklubbens tillstånd tillskjutbana. Denna ansökan föranleddes av att Miljösamverkan östra Skaraborg (MÖS) den 11 juni 2018 beslutat att hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansöka om omprövning av skjutbanan. I underlaget till denna ansökan ligger ett beslut daterat 30 maj 2018 (dnr 2017-4019,) där MÖS beslutar att initiera en omprövning av tillståndet för Falköpings jakt och sportskytteklubb. Nämnden beslutade också att i delegationsbeslut avskrivna ett klagomålsärende med hänvisning till att nämnden beslutat om omprövning av tillståndsvillkor hos Länsstyrelsens Miljöprövningsdelegation. Som skäl för miljönämndens beslut anges bland annat följande.

Miljönämnden bedömer att Falköpings jakt- och sportskytteklubbens tillstånd innehåller villkor som inte är förenliga med dagens praxis och därmed inte heller är förenliga med miljöbalkens krav.

Nämnden anser att skytteklubbens skjuttider är alltför generösa. Mer restriktiva villkor är motiverat av miljö- och hälsoskäl. Begränsade skjuttider, i enlighet med praxis kan inte anses orimliga vid en avvägning mellan miljö- och hälsonyttan på grund av begränsning i skjuttiderna jämfört med kostnaderna för desamma (eventuella ekonomiska konsekvenser till följd av minskade skjuttider).

Begränsade skjuttider bedöms ge mest miljö- och hälsonytta. Fysiska åtgärder till exempel i form av ytterligare bullervallar eller dylikt bedöms inte medföra några större effekter för klaganden (närboendes) ljudmiljö. Det får dessutom antas vara förenat med större kostnader. I sammanhanget bör beaktas att föreläggande och förbud enligt 26 kap. 9 § miljöbalken enligt lagrummets tredje stycke inte får begränsa ett tillståndsbeslut som har rättskraft enligt 24 kap. 1 § miljöbalken.

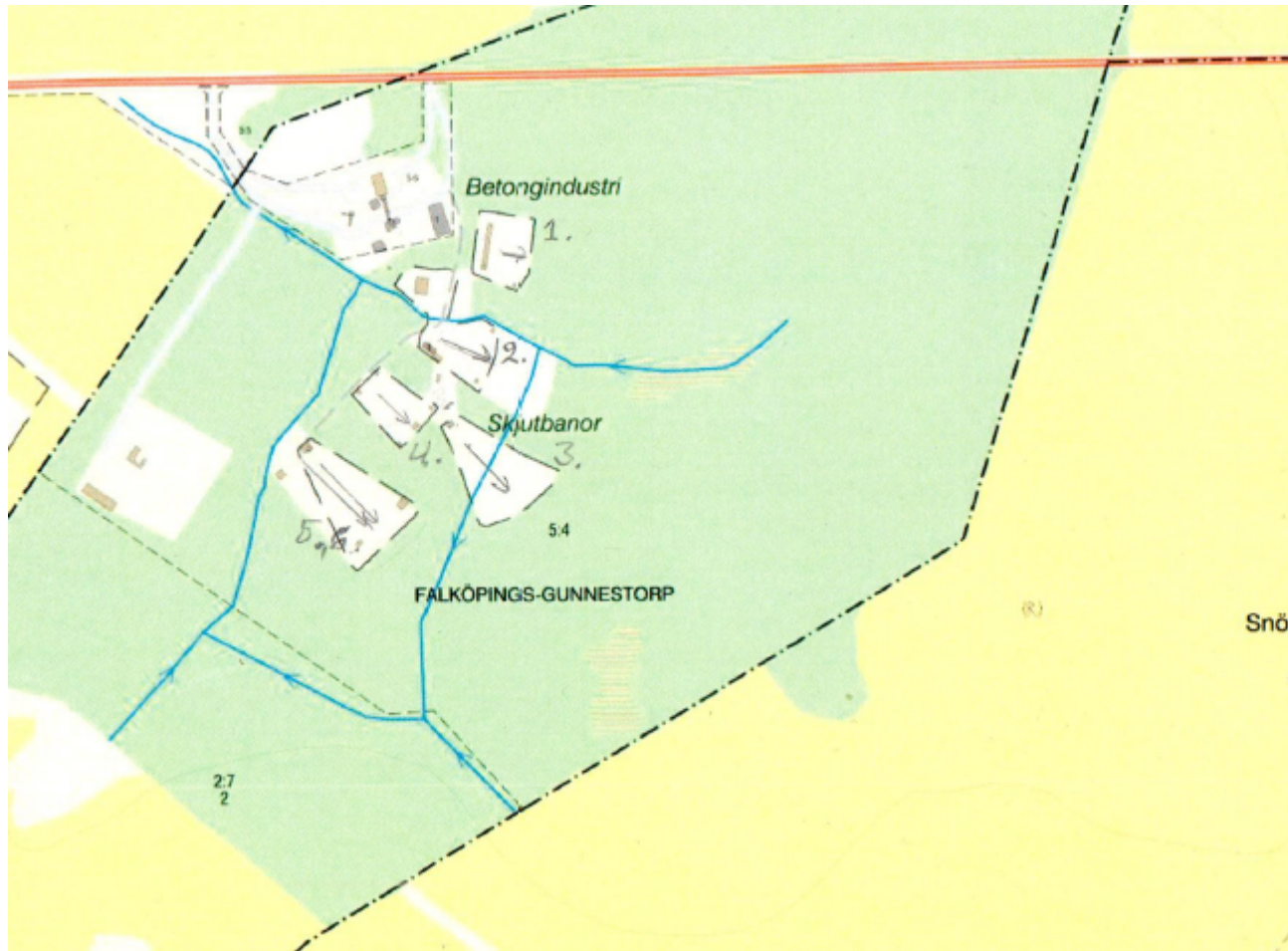
Aktuell omprövningsgrund återfinns i 24 kap. 5 § första stycket punkten 1 miljöbalken Verksamhetens tillstånd är från 1983, det vill säga mer än väl över tio år gammalt. En villkorsomprövning är dessutom i enlighet med praxis och miljö- och hälsomässigt motiverat.

I sammanhanget bör noteras att tillståndsmyndigheten inte med stöd av omprövningsparagrafen får meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller avsevärt försvåras.

Länsstyrelsen har i sin motivering om att ansöka om omprövning hos Miljöprövningsdelegationen uppgett att de gör samma bedömning som miljönämnden.

Underlag från Falköpings jakt- och sportskytteklubb

Översiktskarta

Anläggning av skjutbanor

- 1) Pistolbana (25 m), 1988
- 2) Skeet (kombinerad med trap och kompak sporting), 1971, 2007
- 3) Trapbana 1, 1982
- 4) Viltmål 50 m, 1971
- 5) Viltmål 80 m, 1978
- 6) Inskjutning 80 m, 1978 (förbättrad bullermässigt och säkerhetsmässigt runt 2008)

Väsentliga ombyggnader

Inskjutningsbanan och 80 m viltmål har försetts med ljuddämpande skjuthallar som väsentligt har minskat skottbulerbelastningen mot omgivningen. Säkerhetsmässigt har inskjutnings- och 80 m banan även förbättrats med påbyggnad av vallar runt banorna som även har en viss dämpande effekt mot skottbuler (2010).

Skeetbanan försågs 2007 med ytterligare 1 lerduvekastare och 5 mellanliggande skjutplattor vilket medförde att hagelskyttedisciplinerna trapp och kompak sporting

kan bedrivas på skeetbanan. Detta medförde även att banan kan användas vid utbildning av jägarexamenelever.

Kompletteringen med en kastare på skeetbanan kan inte anses som en väsentlig ombyggnation av skjutbanan och bör därmed inte ha varit belagd med krav på tillståndsansökan. I klubben finns enbart kännedom av att kompletteringen är inlämnad som fråga eller information till Falköping kommun. Att det skjutits fler skyttediscipliner på skeetbanan innebär i sig inte en ökad skottbulerbelastning på omgivningen.

Bullerskyddsåtgärder samt tänkbara åtgärder

Viltmål 80 m har försetts med förlängt tak och väggar ut från skjutbåsen med dämpande material i väggarna samt snedställda plankor (gälar) som ljuddämpande åtgärd. En effektivare dämpning kan vara möjlig genom att förse banan med effektivare ljudfällor i form av utbyggnad av dämpande väggar, plank eller liknande.

Inskjutningsbanan har försetts med ett ljuddämpat rum framför skjutbåset med en mindre öppning ut mot målet som effektivt dämpar ut största delen av mynningsknallen. Vid inskjutningen skjuter man då genom ett isolerat, dämpat rum (skjuttunnel). Metoderna för dämpning av skottbuler används allmänt vid älg- och inskjutningsbanor för kulvapen och dämpar effektivt bort skottbullret från vapnet. Dock kvarstår ”bogknallen” från projektiler i överljudshastighet som utgör en del av skottbullret.

Skeet, viltmål och inskjutningsbana har till en del försetts med omkringliggande vallar som förutom säkerhetsmässigt utgör ett skydd även har en viss dämpande effekt mot skottbuler i omgivningen.

Hagelskytte utgör en förhållandevis stor skottbulerkälla där skottbulerbelastningen är störst i skjutriktningen. Av den anledningen har klubben som försiktighetsåtgärd förlagt träningskyttet för hagelvapen till tisdags- och onsdagskvällar.

Förhandlingar pågår med kommunen om möjligheten att bygga vallar på strategiska ställen runt banan med hjälp av överblivna schaktmassor. Metoden används vid andra skjutbanor med mer eller mindre lyckat resultat, klubben anser dock att en sådan åtgärd till en viss grad kan minska skottbulerbelastningen på den närmast belägna fastigheten.

Befintlig och planerad verksamhet

Klubbens verksamhet består av pistol-, hagel- och kulskytte.

Pistolskytte: Banskytte 25 m och fältskytte
Hagelskytte i disciplinerna: Nordisk Trap, Skeet, Kompak Sporting
Kulvapen gevär: Viltmål 50 och 80 m, inskjutning 80 m

Tider för träning och tävling under skyttesäsongen

Gren	Kaliber	Skott	Skjutdagar	Tid	Period
¹⁾ Pistol	.22 .357	15 000 600	Tisdagar	17–20	April-september
¹⁾ Trap (hagel)	12	50 000	Onsdagar	17–21	April-september
¹⁾ Skeet (hagel)	12	22 000	Onsdagar	17–20	April-september
¹⁾ Viltmål 50 m	.22	7 000	måndag – fredag onsdag lördag-söndag	09–20 09–21 09–15	April-september April-september April-september
Viltmål 80 m	6,5 mm	3 500	måndag – fredag onsdag lördag-söndag	09–20 09–21 09–15	April-september April-september September
²⁾ Jägarexamen	6,5 och Hagel		Måndag Torsdag	17–20 17–20	April-maj April-maj
¹⁾ Inskjutning	6,5 mm	500	måndag – fredag onsdag lördag-söndag	09–20 09–21 09–15	April-september April-september April-september
Jaktstig, hagel	12 bly	3 500	Söndag	09–15	1 vår + 1 höst

¹⁾Anmärkning: Inget skytte tillåtet under juli månad, enskilt skytte bedrivs under tillåtna tider när inte organiserat skytte vid träningskvällar eller tävling pågår och då till en väsentligt mindre omfattning.

²⁾ Antal skott ingår och är redovisade i Trap, Viltmål 80 m och Jaktstigarna.

Tävlingsverksamhet

Klubben är aktiva och bedriver tävlingsverksamhet inom Skyttesport- och pistolskytteförbundets grenar på nationell nivå på både externa banor ute i landet och på hemmabana i de grenar som finns representerade i klubben. Årligen deltar det i, och arrangeras följande tävlingar (antalet tävlingar kan variera):

- Pistol
Serietävlingar på hemmabana, nationella bantävlingar på externa banor, 2 nationella tävlingar arrangeras på egen bana, deltagande i externa fältskyttetävlingar.
- Hagel
Nationella hageltävlingar på externa banor. Tävlingar som klubben arrangerar på hemmabana är 1 lerduvestig, 2 jaktstigar, 4 trap tävlingar, 2 kompak sporting.

- Viltmål 50 m
Nationell serietävling på hemmabana ”Allsvenskan Gris”
- Övriga tävlingar som arrangeras på hemmabana; DM jaktkombination.

Ungdoms-, utbildnings- och jägarexamensverksamhet

Examination teoretisk och praktisk del. Det praktiska provet består av säker vapenhantering, hagelskytte på frångående lerduva (6 skott), markmål springande hare (4 skott), precision kula och löpande älg på 80 m banan (12 skott). Omprov får göras på skjutproven samma dag. Skjutbanan är knuten till Svenska Jägareförbundet och utsedd till provbana för jägarexamens teoretiska och praktiska prov. Examineringen utförs av Naturvårdsverkets godkända instruktörer. En stor del av verksamheten hos klubben består av praktisk utbildning inför jägarexamen som utförs av klubbens instruktörer. Klubben utbildar 20–30 nya jägare och skyttar varje år varav många är ungdomar. Utbildningen bedrivs under ordinarie träningstider. Klubben lägger stor vikt i att ungdomsverksamheten bibehålls och växer. Jägarexamenverksamheten pågår under tidig vår fram till sommaruppehållet.

Upprätthållande av skjutkompetens

Inför jaktsäsongen är en viktig del av verksamheten träning på hagelbana och skjutprov på älgskyttebana inför älgjakten, många jaktlag kräver att jägarna ska skjuta godkända skjutserier eller märkesfordringar på älgskyttebanan. Många jägare har dessutom som enda möjlighet att skjuta in sina vapen på en skjutbana inför jaktsäsongen.

Enskilt skytte

Under icke tränings- och tävlingstider bedrivs enskilt skytte i mindre omfattning av enstaka personer upp till mindre grupper. Denna del är en viktig del för att höja skjutskickligheten, framförallt för de skyttar som skjuter i dom högre serierna och på elitnivå. Även viss del av utbildningsverksamheten bedrivs under dessa tider.

Klubben har erfarit en ökning av medlemsansökningar då andra skjutbanor på orten har avvecklats sin verksamhet. Idag har klubben 400 medlemmar och ser en tendens att medlemsantalet ökar.

Bullerberäkning

Klubben har inte genomfört någon kompletterande bullermätning/beräkning utöver den som gjordes 2011. Skottbullaundersökningen kan fortfarande i stort anses som representativ. Verksamheten har inte väsentligt förändrats.

Att notera är dock att bullerberäkningarna för viltmål 80 m år 2011 är utförda med vapen i kaliber 30–06, dessa kan anses som värsta fallet och kan inte anses som representativt för normalt förekommande skytte vid skjutbanan idag. Skottbullaundersökningar som utfördes 1983 utfördes med gevär kaliber 6,5x55 som då visade något lägre värden på viltmålbanan 80 m som jämfört med skottbullaundersökningarna 2011. Att notera i det fallet är att banan 1983 inte hade några ljuddämpande anordningar på skjutplatsen.

Tillstånd

Gällande tillstånd för skjutbanan är enligt beslut 1983/88. Verksamheten har i huvudsak bedrivits i enlighet med tillståndet. Antalet avlossade skott har ökat till 2018 års redovisning till 100 100 skott. Antalet skott är varje år redovisat till kommunen.

Bullernivåer som skall klaras enl. villkor 2 från beslut 10 mars 1988

Innehållet i beslut 1988 villkor 2 är för nuvarande styrelse i klubben inte känt. Klubben har utgått från att NFS Riktvärden utomhus finkalibriga för vapen 2005:15 är de riktvärden som ska tillämpas. Klubben är också medvetna av betydelsen i miljöbalkens 2 kap. 2–3§.

Förslag på tider, dagar och perioder då olika banor och annan verksamhet får bedrivas

Måndagar, tisdagar, torsdagar, fredagar kl. 9-20

Onsdagar kl. 9-21

Lördagar, söndagar, helgdagar kl. 9-18

Jaktstigar 2 söndagar per år kl. 9-15

Pistol	träning	tisdag	17–20	april-juni	augusti-september
Pistol	Enskilt skytte kal .22LR	Måndag-söndag	Tillåtna tider	april-juni	augusti-september
Hagelskytte	träning	tisdag, onsdag	17–20 17–21	april-juni	augusti-september
Hagelskytte	Enskilt skytte	Måndag-söndag	Tillåtna tider	april-juni	augusti-september
Viltmål 50 m	kal .22LR	Måndag-söndag	Tillåtna tider	april-juni	augusti-september
Viltmål 80 m	Enskilt skytte	Måndag-fredag	Tillåtna tider	april-juni	augusti-september
Viltmål 80 m	Älgskytte	Lördag-söndag	09–15		september
Viltmål 80 m Hagel	Jägarexamen	Måndag, torsdag	17–20 17–20	april-maj april-maj	
Inskjutning	Kulgevär	Måndag-söndag	Tillåtna tider	april-juni	augusti-september
Jaktstig	Hagel	söndag	09–15	1 vår	1 höst

Förslag på antal skott per bana som skall få avlossas

Pistol	.22	15 000
Pistol	.357	600
Skeet/trap	12	36 000
Trap	12	36 000
Viltmål 50	.22	7 000
Viltmål 80	.222–9,3 mm	5 000
Inskjutning	.222–9,3 mm	1000

Klubben föreslår att totalt 106 000 skott får avlossas under kommande år. På viltmålsbanan till 90 % i kaliber 6,5x55 och .308. *(Vid summering av antalet angivna skott i tabellen blir det 100 600. Miljöprövningsdelegationens anm.)*

Yttranden från myndigheter och enskilda i sammanfattning

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att antal skott ska regleras i villkor och att skjuttiderna ska begränsas. Vidare så föreslår de att frågan om bullerskyddsåtgärder bör sättas på provotid. Ett nytt villkor (villkor 6) har föreslagits för att begränsa verksamheten till 64 000 skott med begränsningar även för hagel- respektive älgskytte. Villkor 2 och 3 bör upphävas och under en provotid ersättas med två provisoriska föreskrifter (P1 och P2) för att reglera ljudnivåer och tider då verksamheten får bedrivas.

Två provotidsutredningar föreslås (U1 och U2). U1 är utredningar för att minska bullerpåverkan från verksamheten och U2 avser vilka tider som bör fastställas för olika typer av skjutverksamheter.

Länsstyrelsen har även motiverat sina ställningstaganden.

Christiaan de Groot och Maria van Ratingen

Christiaan de Groot och Maria van Ratingen har bl.a. anfört följande.

De, som är nära grannar till skjutbanan, anser att ljudnivån från skjutbanan är allt för hög. De har inget större problem med pistolskytte när det pågår. Det som ger en orimlig ljudnivå/antal decibel är framförallt skeet och trappskytte. Ljudet är väldigt intensivt och för att undvika ljudet på sommaren behöver alla dörrar och fönster vara stängda. När vinden blåser mot deras hus hörs det även bokstavligt vad som ”skriks” på skjutbanan av deltagare när de håller på med skjutningen. De tycker att det skjuts mycket oftare än vad de skulle kunna tänka sig är rimligt.

De upplever och märker att psykisk ohälsa är en av konsekvenserna från ljudnivån och intensiteten. Effekter av bullrets icke-akustiska egenskaper är lika viktiga som dB-nivån. De upplever ljudnivån som ohälsosam framförallt under vår/sommar och hösttiden när det är tillräcklig varmt för att kunna vara utomhus i längre perioder. Till exempel vid trädgårdsarbete, terrasjutande, vedklyvning, underhållsarbete av hus, träning med hundar etc. När det skjuts på banan (skeet/trappskytte), är det svårt att prata med varandra och göra sig förstådd. De blir tvungen att pausa samtalet eller förflytta sig och sitta inomhus. Tiden de kan vara i sin trädgård blir bestämt av aktiviteter som pågår på skjutbanan. Det finns dessutom ingen ”regelbundenhet” i skottlossningarna. Förutsägbarhet och kontrollerbarhet finns inte. Skottlossningar kommer oväntat och de vet aldrig när det äntligen blir tyst igen.

De har två hundar varav en blir rädd när det skjuts. När det är pistolskytte finns det en hel del möjligheter för att distrahera och hålla ångestnivån på en acceptabel nivå. Men när det gäller trapp/skeetskytte är det inte möjligt längre. Ångestnivån ökar och resulterar i en stressad hund som är apatisk och inte når längre.

De har lämnat synpunkter på Länsstyrelsen yttrande och framför bl.a. att trap/skeet skott borde begränsas ännu mer än vad Länsstyrelsen föreslår. Det blir heller ingen förbättring under de månader man kan och vill vara utomhus. Verksamheten bör förläggas till vintermånaderna.

Eugen Lund-Petersen

Eugen Lund-Petersen har bl.a. anfört följande.

Han vill inte ha att man skjuter från tidig morgon till sen kväll 365 dagar om året och man tar inte hänsyn till om det är påsk, Kristihimmelsfärdsdag, midsommar eller jul. Detta måste ändras på, när man dessutom överträder de normer som finns för ljudnivån.

Han hänvisar till teknisk rapport WSP gällande skeetbanan sidan 1 där kurvan knappt går fram till bostadshuset huset och trädgården är den värsta och där det skjuts mest. Trappbanan sidan 2 där passerar den röda linjen med 75 dB hans bostadshus.

Viltbanan 80 m, skjuthusen är leksaker, djupet och hårda bräder gör minimal nytta. Skjuthuset är för att ta mynningssmällen. Väggar golv och tak kunde vara klädda med rockwool, djupet kunde också var det dubbla.

Mellan 80 – 100 dB har han på terrassen och det hörs även in i huset som dova dunk. Huset är välisolerat och med treglasfönster.

Johanna och Martin Höög

Johanna och Martin Höög har bl.a. anfört följande.

När det är vindstilla eller vinden ligger på mot tomten är ljudet från skjutbanan väldigt påtagligt. Under sommarkvällar då annan aktivitet minskar t.ex. ljud från vägen osv. är det direkt otrevligt att vistas utomhus. Då skjutandet håller på till prick kl. 20.00 (kl. 21.00 på onsdagar) på vardagar är det sedan inte mycket kvar av kvällen att njuta av.

De upplever att skjutbanan utnyttjas mer, att skotten/smällarna har blivit högre (använder man kraftigare vapen?) och skotten kommer mer intensivt/tätare. De har små barn som upplever oro av skotten och frågar ständigt vad det är man skjuter på. Då det också beviljas undantag från tiderna i tillståndet skapas också en oro och ovisshet då man aldrig vet när skjutandet ska upphöra.

De anser att senvår/sommartid då de flesta spenderar mer tid utomhus bör skjutandet på kvällar och helger begränsas kraftigt, alternativt begränsa ljudets framfartsväg utanför skjutfältet. Under höst/vintertid kan tiderna vara generösare likt nu.

Sökandens bemötande av yttrandena

Bullerutredning

Bullerutredningen 2011 är gjord efter Naturvårdsverkets beräkningsmodell, detta är en förenklad modell som ändå har en högre noggrannhet än fältmätningar. För beräkningar gjorda 2011 för Falköping jakt- och sportskytteklubb har enbart hänsyn tagits till hårda och halvmjuka ytor samt terrängformationer, beräkningarna är gjorda för värsta fallet, med vindförhållande 5 m/s vid en temperatur på 15 grader med luftfuktigheten av 70 %. Idag har vegetationen börjat återvända i området, en beräkning med delvis mjuk mark i skjutriktningen kan förväntas att något lägre värden vid objekten erhållas.

De beräkningar som utfördes 2011 kan även idag anses som högst relevanta. Kostnaderna för förnyade skottbullerutredningar är stora och förväntas inte ge några avvikande resultat mot den beräkning som gjordes 2011. Falköping – Gunnestorp skjutbanor är ett enkelt beräkningsfall med relativt öppna ytor och beräkningsmetoden är etablerad, anses som tillförlitlig och en noggrannare metod än fältmätningar, den används allmänt och är väl verifierad. I miljöbalken 2 kap. § 7 nämns att vid en bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Hagelbanor

Hagelskyttet bedrivs idag uteslutande med kal. 12 med 24 grams stålhagelpatroner. Skjutplatserna ligger inom ett begränsat område, de förändringar som gjorts på skjutbanan har en liten betydelse för skottbullerutbredningen, den skottbullerutredning som genomfördes för skytte från trap- och skeetbanorna 2011 gäller i lika stor utsträckning idag. Klubben är medvetna om att hagelskyttet medför stor bullerbelastning för omgivningen där effektiva åtgärder är kostsamma. Av den anledningen pågår förhandlingar med kommunen om att anlägga bullervallar mot de känsligaste områdena.

Kulbanor

Bullerberäkningarna 2011 för 80 m viltmålsbanan och inskjutningsbanan är gjorda för kal 30–06. Det är den kaliber av klass 1 vapen som kan anses som den som genererar ett värsta fall för skottbullerbelastning på omgivningen, de vanligaste kalibrarna som används på skjutbanor idag är 308 winchester och 6,5 mm. Dessutom börjar ljuddämpare på vapen bli vanligt förekommande.

Klubben har påbörjat ljuddämpande förbättringar av skjutpaviljongen på 80 m och inskjutningsbanan. Med en förbättring av ljuddämpande anordningar på 80 m banorna kommer bullerbelastningen på omgivningen att minska väsentligt, en uppskattning på vilken effekt en bullerdämpande åtgärd kan göras till exempel genom jämförande data från studien Notdtest Method 2002 NT acou 099.

Beräkningar för kal. 22 pistol på pistolskyttebanan utfördes 2011 skottbullervärden visade på 55 dB vid närmaste fastighet vilket kan jämföras med en viskning på nära håll. Utifrån detta bör det inte vara motiverat att kraftigt begränsa skjuttider för kal. 22 LR skytte. Vid både kal. 22 LR skytte på 50 m viltmål och pistolbanan används uteslutande subsonisk ammunition vilket gör att de båda skyttedisciplinerna är jämförbara ur skottbullersynpunkt. Klubben anser att det inte kan finnas några hinder att sätta generösa skjuttider för kal. 22 LR skytte.

Verksamheten

Jaktskyttebanorna är mycket viktig för både utbildning av nya jägare för att uppehålla skjutskicklighet och för inskjutning av vapen. En god etik i jakten (§ 27 jaktlagen) kräver god skjutskicklighet och väl inskjutna vapen året om. Idag finns det närmare 300 000 jägare i Sverige som jagar i snitt ca 20 dagar/år vardera. Antalet jaktskyttebanor som möjliggör träning och inskjutning av vapen under ordnade former minskar. Det har blivit mer eller mindre praxis att skjutbanor tillåts hållas öppna ett fåtal timmar per vecka under vår och höst, och då ofta under icke ledig tid. Att träna eller skjuta in vapen någon gång per år räcker inte. Klubben har också ett antal skyttar som skjuter på elitnivå, även den är en viktig del av klubbens verksamhet.

Klubben har förståelse för att boende i närområdet kan bli störda och är villiga att vidta åtgärder för att minska störningar så långt det är möjligt, men klagomål från boende ska då vara grundade på verkliga förhållanden.

Verksamheten bedrivs under fritid, i huvudsak kvällar och helger, en begränsning av antalet avlossade skott och skjuttid till kl. 18.00 under vardagar och två skjutfria dagar per vecka varav en dag under helgen medför att en stor del av verksamheten kortsiktigt och långsiktigt kommer att gå förlorad. Den största delen av klubbensmedlemmar har en yrkesverksamhet som förhindrar fritidsverksamhet dagtid, den möjliga tiden för skytte kvällstid har för det flertalet medlemmar varit mellan kl. 18:00 till 20:00.

Ett skjutuppehåll under vinterhalvåret då den egentliga jaktperioden pågår betyder att träning och inskjutning av vapen under kontrollerade former omöjliggörs under jaktperioden, vid behov hänvisas jägarna till skytte på den egna jaktmarken, vilket egentligen strider motklubbens verksamhetsidé.

Klubben anser att en villkorsändring angående antal skjutna skott och starkt begränsade skjuttider är ett stort problem för klubbens fortlevnad.

Yttranden från klagande

Boende vid Snöbäck har tidigare framfört klagomål och refererar till egna bullermätningar. Den klagande mer eller mindre förkastar de beräkningar där 75 dB nivån går fram till bostadshuset, egna mätningar anges till 80–100 dB vilket då är en fördubbling till en flerdubbling mot den beräknade skottbullernivån 2011 vilket inte är rimligt. Även fältnätningar visar en god överensstämmelse med beräkningarna utförda 2011.

Enligt Naturverkets tabelldata för skottbullenberäkning ger en sammanlagd korrektion för enbart geometrisk avståndsdämpning och luftabsorption ett värde på ca -48 dB på avståndet 750 m för ett kal. 12 hagelvapen, detta ska subtraheras från skottbullret vid skjutplatsen vilket ger värdet ca 75 dB vid mätpunkten även det stämmer väl med de beräkningar som utfördes 2011, korrektion för vegetation är då inte medtagen.

Det framförs även att skytte på hagelbanorna är mest störande, man refererar till rapporter angående psykisk ohälsa på grund av buller och olägenheter för husdjur och vilda djur.

Skottbullen anges i ett toppvärde med integrationstid av 35 ms, detta kan inte jämföras med industribullen som anges som en ekvivalentnivå över 8 timmar eller trafikbullen som anges med ekvivalentnivå över 24 timmar, där momentana toppvärden kan nå mycket höga nivåer. Främst hundar kan påverkas vid plötsliga ljud men det måste vara ytterst ovanligt att ett djur påverkas av återkommande skottbullen 750 m från källan. Det är väl känt att vilda djur uppehåller sig i skjutbanor eller skjutfälts närhet på grund av förekomsten av en mer orörd ostörd miljö.

Synpunkter har även framförts om höga smällar från skjutbanan då avståndet är ca 1,3 km i NNO riktning från skeetbanans skjutplatser till fastigheterna Mörkargården, Friggeråker. Beräknade värden vid skytte på skeetskyttebanan vid fastigheterna är ca 65 dB. Vid övrigt skytte är beräknade skottbullernivåer vid fastigheterna ca 60 dB eller lägre.

Motiveringen till Miljöprövningsdelegationens beslut

Kan och behövs villkoren omprövas?

Bestämmelser

Ett tillstånd som har fått laga kraft omfattas av den miljörättsliga rättskraften enligt 24 kap. 1 § miljöbalken (MB), dvs. tillståndet gäller mot alla såvitt avser frågor som har prövats i beslutet. Tillståndet kan dock omprövas av tillståndsmyndigheten under vissa förutsättningar som regleras i 24 kap. 5 § MB.

Av 24 kap. 5 § första stycket punkt 1 MB följer att tillståndsmyndigheten får ompröva tillstånd när det gäller en bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana när det förflutit tio år från det att tillståndsbeslutet fick laga kraft. Det är här inte fråga om någon obligatorisk omprövning utan en möjlighet för tillståndsmyndigheten att ompröva ett tillstånd om verkningarna av verksamheten är sådana att en omprövning bör ske, se prop. 1997/98:45 del II s. 257.

Enligt 24 kap. 9 § MB får inte tillståndsmyndigheten med stöd av 5 § meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.

Enligt 24 kap. 11 § MB får en ansökan om prövning som avses i 24 kap. 5 § MB göras av bland annat länsstyrelsen.

Bedömning

Inledningsvis kan konstateras att det tillstånd som Falköpings jakt- och sportskytteklubb har för verksamheten beslutades i mars 1988, dvs. för över trettio år sedan. De tio år som ska ha förflutit från det att tillståndsbeslutet fick laga kraft har således passerat med god marginal. Vidare har ansökan om prövning gjorts av länsstyrelsen i enlighet med 24 kap. 11 § MB.

Miljöprövningsdelegationen har granskat det tillstånd som Falköpings jakt- och sportskytteklubb har för verksamheten och funnit att det medger skottlossning

samtliga dagar i veckan under årets alla dagar vilket får betraktas som mycket generösa skjuttider. Samtidigt finns det en otydlighet i vad som gäller för bullernivåer och hur många skott som får avlossas. Mot bakgrund av den omfattande skjutverksamhet som klubben bedriver samtidigt som platsen för verksamheten är lokaliserad på sådant sätt att närboende utsätts för höga bullernivåer finner Miljöprövningsdelegationen att det finns skäl att ompröva villkoren för verksamheten.

Ändring av villkor

Allmänt

Utgångspunkten vid denna prövning är att endast villkoren för verksamheten ska omprövas samt att de nya villkor eller andra bestämmelser som meddelas inte är så ingripande att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försåras. En avvägning måste ske mellan de motstående intressena att å ena sidan minska olägenheterna i form av skottbuler och skydda människors hälsa och å andra sidan klubbens intresse av att kunna bedriva sin verksamhet.

Nytt villkor - Villkor 6

Av tillståndsmeningen i beslut från den 10 mars 1988 framgår att verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna 1983 och 1988 eller i övrigt åtagit sig. I ansökan från 1983 uppges antal skott per år uppgår till ca 55 000 stycken varav 32 000 hagel. I ansökan från 1988 beräknas ammunitionsåtgången per år vara totalt ca 64 000 skott varav 32 000 hagel och 7 000 klass 1 älgskytte.

Mot bakgrund av det stora antal skott som skjutits de senaste åren (åtminstone 2018) bör det förtydligas i villkor vilket antal skott som är tillåtet vid skjutbanan. Av den bullerutredning som finns i underlaget från den 19 maj 2011¹ framgår att bullernivåerna från hagel och viltmål 80 m banan (älgskytte) är höga och det finns därför anledning att särskilt reglera antalet hagelskott och skott vid 80 m banorna för viltmål och inskjutning. Totala antalet skott på samtliga banor får inte heller vara fler än 64 000 skott.

Klubben har anfört att starkt begränsa antal skjutna skott och skjuttider medför ett stort problem för klubbens fortlevnad. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att det inte finns förutsättningar att medge större antal skott än vad som framgår av villkor 6. Antalet skott utgör inte heller någon begränsning i förhållande till gällande tillstånd från 1988. I klubbens gällande tillstånd för verksamheten anges i beslutsmeningen att verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökande angivit i ansökningshandlingarna 1983 och 1988 eller i övrigt åtagit sig. Villkor 6 är således endast en precisering av ramen för verksamheten. I det fall klubben önskar möjlighet att skjuta fler skott än vad som anges i villkor 6 behöver klubben ha ett nytt tillstånd (frivilligt) för detta. I annat fall kan de återkalla sitt tillstånd och anmäla verksamheten till tillsynsmyndigheten som en så kallad C-verksamhet enligt 30 kap. 2 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Tillsynsmyndigheten har då att ta ställning till om anmälan kan godtas och vid behov förelägga om försiktighetsmått.

Upphävda villkor

Villkor 2 upphävs eftersom det finns en för stor osäkerhet i vilka bullernivåer som gäller vid de olika banorna. Villkor 2 ersätts under prøvotiden av P1.

Av villkor 3 i befintligt tillstånd framgår att skottlossning medges samtliga dagar under året, ofta med skjuttider under större delen av dagarna och in på kvällen. De höga bullernivåer vid närliggande bostadshus som skjutverksamheten genererar, i kombination med generösa skjuttider, medför en allt för omfattande störning för närboende. Villkor 3 ska därför upphävas och ersätts under prøvotiden av P2.

Prövotid

U1

Av bullerutredningen som WSP genomfört på uppdrag av Falköpings jakt- och sportskytteklubb daterad 19 maj 2011 framgår att gården i Snösbäck utsätts för höga bullernivåer. Isokurvorna från skeet-trap-sportingbanan, trapbanan och viltmål 80 m banan visar att 75 dBAI-kurvan tangerar gården. Bullerpåverkan från trapbanan är till och med något över 75 dBAI. Dessa värden är höga vid en jämförelse med de riktvärden som anges i Naturvårdsverket allmänna råd om buller från skjutbanor (NFS 2005:15).

För att kunna fastställa vilka bullernivåer som ska gälla samt vilka skyddsåtgärder som erfordras för att minska bullerpåverkan behöver klubben utreda dessa frågor. Eftersom skjutbanorna anlagts eller kontinuerligt byggts om eller åtgärdats från 1982 och framåt, bör utgångspunkten vara att innehålla de lägre värden för buller som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd.

Klubben har anfört att den utredning de genomförde 2011 fortfarande är relevant. Sannolikt kan den äldre bullerutredningen från 2011 utgöra en grund för bullerutredningen men den behöver kompletteras i vissa delar, såsom buller från kaliber .357 vid pistolbanan (om tillstånd önskas för denna kaliber), buller från jaktstig, vilken effekt bullerdämpande åtgärder har m.m. I det fall generösare tider önskas för visst vapenslag/kaliber på viss bana finns det anledning för klubben att även redovisa sådant underlag.

U2

När det tydligt är utrett hur skjutbanan bullermässigt påverkar omgivningen och vilka bullerskyddsåtgärder som kan vidtas, bör en del av det underlag finnas till hands som behövs för att fastställa verksamhetstider. Genom att prøvotiden fastställs till ett år har såväl klubben som närboende möjlighet att pröva hur de i detta beslut angivna tiderna och perioderna för skytte (P2) fungerar under ett helt år.

Provisoriska föreskrifter

P1

Den för närvarande bästa handling som visat hur omgivningen påverkas av buller från verksamheten är den bullerutredning som WSP genomfört på uppdrag av Falköpings jakt- och sportskytteklubb, daterad den 19 maj 2011. Den utredningen visar på vilka maximala bullernivåer skjutverksamheten medför för vissa vapen,

kalibrer och banor som kan förekomma på skjutbanan. Vapen eller kalibrar som medför högre bullernivåer vid närbelägna bostadshus får inte tillåtas under provotiden.

P2

Med anledning av den bullerutredning som finns att tillgå i ärendet och mot bakgrund av vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från skjutbanor (NFS 2005:15), finns det anledning att begränsa verksamhetstiden jämfört med vad som anges i tillståndet för verksamheten från den 10 mars 1988.

Klubben har föreslagit verksamhetstider i skrivelse från den 26 juni 2019. Därefter har klubben även påtalat vikten av att kunna bedriva verksamheten under fritid, det vill säga kvällar och helger, samt att skjuttider även behövs under vinterhalvåret för att möjliggöra träning och inskjutning under jaktperioden.

Miljöprövningsdelegationen har förståelse för att klubben gärna vill ha generösa skjuttider på helger och kvällar men en avvägning måste samtidig göras mot de närboendes behov av uppehåll från skottbullen under tider då de kan förväntas vara mer störda, det vill säga under kvällar, helger och sommaren.

Klubben har redovisat den befintliga och planerade verksamheten samt föreslagit verksamhetstider för olika aktiviteter och banor. Förutom tävlings- och träningsverksamhet, inklusive jägarexamen, behövs tider för enskilt skytte. De verksamhetstider som fastställs i detta beslut utgår från klubbens behov och de tider och perioder de angivit men Miljöprövningsdelegationen anser att verksamhetstiderna behöver justeras och delvis minskas. Hänsyn till vad de närboende framfört om behov av uppehåll på sommaren behöver också vägas in. Tiderna för skjutverksamhet bör även koncentreras för att det ska finnas en större förutsägbarhet när närboende kan komma att störas. På så sätt kan upplevelsen av störningen minskas.

Två dagar i veckan bör vara skjutfria, varav den ena bör vara söndag. Den andra dagen som bör vara skjutfri är fredag. Särskilt fredag eftermiddag bör vara skjutfri eftersom fler kan antas bli störda av skottbullen då. Skjutverksamhet bör kunna godtas på lördagar, eftersom skjutverksamheten i huvudsak utgörs av en fritidsaktivitet, dock inte längre än till klockan 15. Av samma skäl bör även skjutning en vardagskväll i veckan kunna godtas, dock inte längre än till klockan 20. I övrigt bör skjutverksamhet inte förekomma kvällstid (efter klockan 18) under vardagar. För att klubben ska kunna ha goda möjligheter att anordna skjuttävlingar under ett par helger medges tävling även två söndagar på ett år. Skjutning bör dock aldrig ske på helgdagar samt på påsk-, pingst-, midsommar-, jul- och nyårsafton.

Närboende har framfört att det särskilt är under vår och sommaren som de känner sig störda vilket är naturligt eftersom sommarmånader utgör den tid då trädgårdsvistelse och öppna fönster och dörrar generellt är vanligare. Samtidigt har klubben uppgett att det finns behov av skjuttider även på vinterhalvåret. Det kan således finnas fördel att medge skjuttider under vinterhalvåret även om det innebär en större spridning och viss minskad förutsägbarhet av skottbullen. Under provotiden medges därför skjutverksamhet onsdagar och lördagar under vinterhalvåret. Vidare införs ett sommaruppehåll om två månader, det vill säga en

period då skott inte får avlossas, fr.o.m. den 15 juni t.o.m. den 15 augusti, för att ge en tyst period för de närboende då de är i störst behov av det.

Övriga upplysningar

Tillsynsmyndigheten har genom beslut bl.a. den 10 september 2010 förelagt Falköpings jakt- och sportskytteklubb om vissa försiktighetsmått. Miljöprövningsdelegationen vill här erinra om att ett föreläggande eller förbud enligt 26 kap. 9 § miljöbalken inte får begränsa ett beslut om tillstånd som har rättskraft enligt 24 kap. 1 § miljöbalken. Ändring eller upphävande av villkor i ett tillståndsbeslut kan som framgår ovan endast göras av *tillståndsmyndigheten* enligt 24 kap. 5 § miljöbalken, om inte delegation har meddelats till tillsynsmyndigheten avseende en viss fråga. Ett omprövningsbeslut har samma rättsverkan som ett tillståndsbeslut.

Gällande tillstånd och samtliga villkor - inklusive de provisoriska föreskrifterna under prövotiden - ska följas upp på lämpligt sätt för att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande tillståndsbeslut. Utredningarna under prövotiden bör ske i samråd med tillsynsmyndigheten för att säkerställa att tillräckligt underlag tas fram inför avgörandet av slutliga villkor.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. I beslutet har Sabine Lagerberg, ordförande, och Birgitta Alexandersson, miljösjakkunnig, deltagit. Ärendet har beretts av Lena Niklasson, miljöhandläggare.

Sabine Lagerberg

Birgitta Alexandersson

Detta beslut har godkänts digitalt. Det saknar därför namnunderskrifter.

Så här överklagar du Miljöprövningsdelegationens beslut

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 11 mars 2020**.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna (t.ex. Naturvårdsverket, Länsstyrelsen eller kommunens miljönämnd), ska överklagandet dock ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 26 februari 2020**.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Sändlista

Externt

- Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
- Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
- Länsstyrelsen/Enheten för miljötillsyn, miljoskydd.vastragotaland@lansstyrelsen.se
- Miljösamverkan östra Skaraborg, info.miljoskaraborg.se
- Aktförvararen i Falköpings kommun
- Johanna och Martin Höög, johanna.hoog@his.se
- Eugen Lund-Petersen, snowcreek@telia.com
- Maria van Ratingen och Christiaan de Groot, mijke.van.ratingen@gmail.com

Internt

- Sabine Lagerberg
- Birgitta Alexandersson
- Lena Niklasson
- Lena Carlsson

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.